

VII. IRI Társadalomtudományi Konferencia

STÚROVO, 2019. JÚNIUS 19-20.

PROGRAM

TARTALMI ÖSSZEFOGLALÓK – ABSTRAKTY

International Research Institute s.r.o.
Komárno
2019

© International Research Institute s.r.o., 2019
Szerkesztette © Karlovitz János Tibor

VII. IRI Társadalomtudományi Konferencia

Tudományos bizottság:

Dr. *Karlovitz János Tibor* Ph.D., International Research Institute sro, Komárno
Dr. *Kárpáti-Daróczi Judit* Ph.D., Óbudai Egyetem, Budapest
Dr. *Kelemen-Erdős Anikó* Ph.D., Óbudai Egyetem, Budapest
Dr. *Kolnhoffer-Mizser Csilla* Ph.D., Óbudai Egyetem, Budapest
Dr. *Laki Ildikó* Ph.D., Szegedi Tudományegyetem, Szeged
Dr. *Remek Éva* Ph.D., Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Budapest
Dr. *Torgyik Judit* Ph.D., Kodolányi János Egyetem, Orosháza

A konferencia helyszíne:

Kultúrny dom
Hasičská 25, 943 01 Štúrovo, Szlovákia

Vydal: **INTERNATIONAL RESEARCH INSTITUTE s.r.o.**
Ul. Mieru 1383/4
945 01 Komárno
Slovakia

ISBN 978-80-89691-62-3

Program

2019. június 19. (szerda)

9.00-től folyamatosan regisztráció

10.00-11.20 Szekció 1. (Kisterem)

<i>Jogok</i>	<i>Levezető elnök:</i>	Mihály Renáta: Miskolc önálló törvényhatósági jogának megszerzése
	<i>Juhász Ágnes</i>	Szabó Mátyás: A provizórium és a definitívum bírósági reformjai
		Kiss Anna: A kiskorú áldozatok kímélete az igazságszolgáltatásban
		Juhász Ágnes: A körülményekben bekövetkező változások értékelése és kezelése a magyar polgári jogban

11.40-13.20 Szekció 2. (Kisterem)

<i>Néprajz és társadalom-történet</i>	<i>Levezető elnök:</i>	Kavecsánszki Máté: A kora újkori népi tánckultúra mentalitástörténeti értelmezésének esetei
	<i>Kelemen-Erdős Anikó</i>	Marinka Melinda: Az örökségésítés kérdése a német nemzetiségi néprajzi kutatásokban
		Bihari Nagy Éva: Néphagyomány az oktatásban: A hon- és népismerettanár képzés Debreceni Modellje
		Marjanucz László: A bánági identitás tényezői 1716-1778: Olvasztótégely vagy békés egymás mellett élés?
		Gyémánt Richárd: A „harmadik honalapítás” és annak következményei a Bánság területén III. Károly uralkodása (1711-1740) idején

13.40-15.20 Szekció 3. (Kisterem)

<i>Társadalmi felelősségvállalás</i>	<i>Levezető elnök:</i>	Reizingerné Ducsa Anita: A fenntarthatósági jelentések könyvvizsgálata
	<i>Berényi László</i>	Leba József: Jótékony bankárok és nagyvállalkozók a Monarchia korában Magyarországon
		Berényi László: Társadalmi felelősségvállalás és munkavállalási szándék egyes iparágakban: Hallgatói vélemények
		Nádasdi Ferenc, Keszi-Szeremlei Andrea: Bútorgyártás technológiájának fejlesztése az értékelemzés alkalmazásával
		Vámosi Kornélia, Keszi-Szeremlei Andrea, Nádasdi Ferenc: Betonszekrény-fedlap gyártásának fejlesztése az értékelemzés alkalmazásával

15.40-16.40 Szekció 4. (Kisterem)

<i>Digitalizáció</i>	<i>Levezető elnök:</i>	Szűcsné Markovics Klára: A digitalizáció térhódítása a sport világában a bevételek tükrében
	<i>Karlovitz János Tibor</i>	Szolnoki Bernadett: Egészségtámogató mobil-alkalmazások bemutatása
		Zelena András: Az Internetes szupportív csoportok kommunikációs struktúrája

2019. június 20. (csütörtök)

9.00-10.20 Szekció 5. (Kisterem)

<i>Kompe- tenciák</i>	<i>Levezető elnök:</i>	Barnucz Nóra: Digitális egyenlőtlenségek feltárása az etnikai kisebbségekhez tartozó tanulók körében
	<i>Rudnák Ildikó</i>	Óri Viktória: Az excel táblázatok, mint az aszimmetrikus információ forrásai a gazdasági szervezetekben
		Juhász István: Értékesítők Hippokratész-i vérmérséklet típusa a pénzügyi, biztosítási tevékenység nemzetgazdasági ágban
		Rudnák Ildikó: A kulturális sokk újraértelmezése – enyhülő tünetek?

9.00-10.40 Szekció 6. (Nagyterem)

<i>Munka- erőpiac</i>	<i>Levezető elnök:</i>	Szekeres Bernadett: Gondolatok az átalakuló munkavégzési struktúráról
	<i>Fónai Mihály</i>	Mélypataki Gábor: Sajátos foglalkoztatási viszonyok a szövetkezetekben
		Bajkai-Tóth Katinka: A közszféra és versenyszféra munkavállalói kompetenciáinak összehasonlítása
		Karlovitz János Tibor, Kárpáti-Daróczy Judit: Albán közgazdász hallgatók vállalkozói kompetenciáinak kulturális háttere
		Fónai Mihály: A pályakép változásai az egyetemi életút során

10.40-12.00 Szekció 7. (Kisterem)

<i>Jogok</i>	<i>Levezető elnök:</i>	Nagy-Menyhárt Szidónia: Elismerésemélet a kisebbségpolitikában
	<i>Papp László</i>	Zaccaria Márton Leó: Az érem mindkét oldala: Aktuális munkajogi reformok a Szociális Jogok Európai Pillére keretei között
		Rácz Zoltán: Innováció és munkajog
		Papp László: A felek rendelkezési joga és a bírói pervezetés

11.00-12.00 Szekció 8. (Nagyterem)

<i>Szolidaritás és jólét</i>	<i>Levezető elnök:</i>	Uzzoli Annamária, Pál Viktor: A térbeli szempontok megjelenése az egészségegyenlőtlenségek csökkentésére irányuló szakpolitikai törekvésekben Magyarországon
	<i>Laki Ildikó</i>	Fucskó Mónika: Sérült személyek életminőségének változása a fogyatékoságtudomány kialakulása révén
		Laki Ildikó: A társadalmi szolidaritás alapvető kérdései a mai magyar társadalomban

12.20-13.40 Szekció 9. (Kisterem)

<i>Társadalom- filozófia</i>	<i>Levezető elnök:</i>	Lengyel Emese: Az operett-tánc és a politika kapcsolatának tánc-, zene-, és vizuális antropológiai értelmezésének lehetőségei
	<i>Kmeczkó Szilárd</i>	Eged Alice: Huszadik századi német futballtörténelem: A berni diadal társadalmi vonatkozásai
		Kmeczkó Szilárd: A reflexió korlátai: Polányi Mihály ismeretelméletének néhány sajátossága
		Kutasi Imre: Megélhetési stratégiák és közösségfejlesztési tervek Hajdúnánás periférikus területein

12.20-13.40 Szekció 10. (Nagyterem)

<i>Biztonság- tudomány</i>	<i>Levezető elnök:</i>	Nagy Milada: Gáz-csapda: Konfliktus és együttműködés a Földközi-tenger keleti medencéjében
	<i>Remek Éva</i>	Lehotai Lilla Rita: A fokozott biztonság tudatos szemlélet kialakítása a felsőoktatásban, mint a XXI. század egyik legfontosabb követelménye
		Farkas Krisztina: Az integritás teszt, mint a korrupció elleni harc rendészeti eszköze
		Remek Éva: Az európai biztonságfelfogás változása
		Szabó Richard: Eltérő dinamizmusú csoportok egyszerű demográfiai modellje

14.00-15.40 Szekció 11. (Kisterem)

<i>Multikultu- ralizmus</i>	<i>Levezető elnök:</i>	Garamvölgyi Judit: A multikulturális vállalati kultúra idomulása a helyi kulturális környezethez
	<i>Kárpáti- Daróczy Judit</i>	Letenyei László, Hires-László Kornélia, Horzsa Gergely: A többnyelvűség jót tesz az üzletnek: Eredmények egy magyar-szlovák határmenti turisztikai üzletnek nyelvi tájékoztatással történő felméréséből
		Novák István: A vallásszabadság aktualitása a köznevelési intézményekben
		Horváth László: Alternatív módszer fejlesztése az oktatói munka hallgatói véleményezésére relatív teljesítményértékelési modell alapján
		Horváth Daniella Dominika, Horváth Dóra: Akik a tervezői csoportot alkotják: Z generáció és a pedagógusok; Hierarchia mentes csoportmunka, mint oktatásmódszertani eszköz az általános iskolában

14.20-16.00 Szekció 12. (Nagyterem)

<i>Regio- nalizmus</i>	<i>Levezető elnök:</i>	Kupi Marcell, Bakó Ferenc: Győr kreatív iparának regionális jelentősége
	<i>Engelberth István</i>	Dusek Tamás: David Hume nemzetközi pénzáramlási gondolkísérlete modern rekonstrukcióinak a problémái
		Szabó Pál: Magyarország térségeinek szerepe a XXI. századi európai uniós kohéziós politikai törekvésekben
		Pupp Zsuzsanna: A magyar városi-térségi fejlesztések értékelése az EU-s források tükrében
		Engelberth István, Sági Judit: Az európai uniós fejlesztések és az ezzel kapcsolatos lakossági attitűdök a Szécsényi járásban

Tartalmi összefoglalók

**A közsféra és versenyszféra munkavállalói kompetenciáinak
összehasonlítása**
Bajkai-Tóth Katinka
Szent István Egyetem
bajkai.toth.katinka@gmail.com

Az alábbi tanulmányban bemutatom azokat a főbb kompetencia elemeket, melyek nagy hangsúlyt kapnak a munka világában. Ezek többsége olyan „soft” jellegű készségek, amelyek erőteljesen felértékelődtek a munkavállalókkal szemben támasztott követelmények között. A humánerőforrás fejlesztése kiemelkedő szerepet kapott a munkafolyamatokban, így ezzel párhuzamosan az egyén képességei, készségei is egyre jobban előtérbe kerültek. Az utóbbi években a munkaadók részéről kialakult az a szemlélet, hogy egy kiválasztás során a pályázó végzettsége, szakmai tudása mellett sokkal inkább a szociális és magatartási komponensek, attitűdök, érzelmek és értékek, mint szempontok az elsődlegesek. A kutatásom arra irányul, hogy vajon van-e különbség a közsféra és a versenyszféra területén a kompetencia kívánalmak között, illetve, hogy hogyan látják ezt a kérdést a felsőoktatás jelenlegi kezdő hallgatói. Vajon ők milyen készségeket tartanak fontosnak, és melyek azok, amelyekkel már most bizonyosan rendelkeznek. A globalizációnak köszönhetően világszerte megjelentek a multinacionális nagyvállalatok a versenyszférában, amelyek a vezetéstudomány és a humánerőforrás gazdálkodás legújabb eszközeit alkalmazzák, úgymint a teljesítménymenedzsment, és az egyéni teljesítményértékelés területe. Az állami és önkormányzati szektorban is már tapasztalhatunk változásokat ilyen irányban, bár véleményem szerint ez még egy hosszú folyamatnak az elején tart, mivel a közsféra működési, besorolás rendszere igen merev. Ez mindenképpen megújulásra vár, hogy a frissen végzettek számára csalogató legyen a közzolgálati munka, és kialakuljon bennük a hivatástudat. Úgy gondolom, hogy vannak tipikusan olyan alkalmasságok, mint például az emberekkel való bánni tudás, az empátia, a konfliktuskezelés képessége, a megbízhatóság, a kitartás, melyek elengedhetetlenek egy jó munkaerő alkalmazásához, bármely területen is szeretne elhelyezkedni az illető.

Digitális egyenlőtlenségek feltárása az etnikai kisebbségekhez tartozó tanulók körében

Barnucz Nóra

Nemzeti Közzolgálati Egyetem

barnuczno@gmail.com

Coleman és mtsai a szociális és a humán tőke szerepét hangsúlyozták az iskola intézményi hatásával szemben (Coleman et al., 1966.; Lannert-Nagy 2006), azonban az iskola kevésbé képes a társadalmi különbségek csökkentésére (Zolnai & mtsai 2016:7). Ezzel szemben az IKT eszközök oktatásban való megjelenése szociális háttértől függetlenül a tanulók kognitív és affektív tudásának fejlesztésére kiváló lehetőség lehet (M. Eraut 1998). Célunk a digitális egyenlőtlenségek feltárása, amelyhez a vizsgált települések és az oktatás aktoraihoz fűződő szociológiai elemzések is szükségesek.

Az előadásban egy nemzetközi projekt keretében megvalósult kutatás ("How to help children from families of ethnic minorities in the adaptation to school in V4 countries" a Visegrad Fund international project, ID 11410116), – mely az etnikai kisebbségekhez tartozó tanulók iskolai integrációját vizsgálta – részeredményeit mutatjuk be a számítógép és internet otthoni ellátottságára vonatkozóan. A kvantitatív kutatási módszer során kifejlesztett kérdőívet 11-12 éves magyar (n=552), lengyel (n=271) és kárpátaljai diákok (n=280) körében töltöttük ki. Jelen előadásban a magyar diákokra vonatkozó eredményeket elemezzük. Azt feltételezzük, hogy a számítógép és az internetellátottság, a tanulók családi anyagi helyzete, az etnikai hovatartozás, a szülők iskolai végzettsége és a településtípus között szignifikáns különbség mutatkozik.

Az eredmények szerint (a jobb anyagi helyzetű családok gyermekei, a városi diákok, valamint azok a diákok, akik szüleinek legmagasabb iskolai végzettsége szakmunkás vagy szakközépiskola rendelkeznek otthon számítógéppel és internettel ($P \leq 0.001$, $P \leq 0.01$, $P \leq 0.05$) - a digitális kor adta lehetőségek, az internethozzáférés megteremtése a szegénységből való kilábalás reményét adták, de nem hozták meg a várt eredményt. Ennek oka valószínűleg az, hogy a szegénység társadalmi megmaradásában nemcsak a gazdasági és társadalmi depriváció, hanem annak nemzedékről nemzedékre történő újratermelődésében megismerési, érzelmi és kulturális tényezők is szerepet játszanak.

**Társadalmi felelősségvállalás és munkavállalási szándék egyes
iparágakban: Hallgatói vélemények**
Berényi László
Miskolci Egyetem Vezetéstudományi Intézet
szvblaci@uni-miskolc.hu

A társadalmi felelősségvállalás komplex kihívás, a vállalatok önkéntes tevékenységei szűkebb és tágabb környezetük fejlesztése érdekében egyre inkább felértékelődnek. Mivel az akciók végső soron visszahatnak az emberekre, felmerül a kérdés, hogy munkahelyük megválasztásánál is megjelennek-e szempontként az iparág erőfeszítései és eredményei. A „Vélemények a társadalmi felelősségvállalásról” munkacímű kutatásom során arra törekszem, hogy átfogóan megismerjem az egyének – mint jövőbeli munkavállalók és vezetők – attitűdjeit, motivációit és véleményét a társadalmi felelősségvállaláshoz kapcsolódó kérdésekről. A kutatáshoz előkészített kérdőívek és a több éve tartó adatgyűjtés számos elemzésre ad lehetőséget.

Tanulmányomban arra keresek választ, hogy kimutatható-e kapcsolat egyes iparágak társadalmi felelősségvállalás területén tett erőfeszítéseinek megítélése és aközött, hogy szeretnének-e ott dolgozni. A vizsgálatokhoz 437 elemű minta állt rendelkezésemre különböző magyarországi egyetemek gazdálkodási szakos hallgatóinak válaszaiból. Keresztábra-elemzések és klaszterelemzés segítségével vizsgáltam a lehetséges kapcsolatokat, csoportosítási lehetőségeket.

Az eredmények vegyes képet mutatnak, a válaszadók jelentős részénél a két vizsgált kérdés között gyenge és nem szignifikáns a kapcsolat, azaz munkavállalási szándékuk mellett nem értékelték a legjobbak között az adott iparág társadalmi felelősségvállalás területén tett teljesítményét. Ugyanakkor a klaszterelemzés kimutatott egy határozott csoportot (a válaszadók 36,6%), ahol az erőfeszítések nagyra értékelték a munkavállalási szándéktól függetlenül is a legtöbb vizsgált iparágban.

Egy hasonlattal élve, nem lehet eldönteni, hogy a pohár félig tele vagy félig üres, de a mintában nagy számban megjelennek azok, akiknél a pohárinkább tele van. Számukra a társadalmi felelősségvállalás értékei fontosak, véleményük mélyebb megértése hozzásegíthet megfelelő stratégiák, képzések és tréningek kidolgozásához annak érdekében, hogy arányuk növekedjen. A felmérés egyik kérdésre rávilágít, hogy a hallgatók CSR-al kapcsolatos ismeretei hiányosak vagy felületesek, ezen a területen mindenképpen előrelépésre van szükség.

**Néphagyomány az oktatásban:
A hon- és népismerettanár képzés Debreceni Modellje
Bihari Nagy Éva
Debreceni Egyetem Néprajzi Tanszék
nagy.eva@arts.unideb.hu**

A nemzeti hagyományok beépítése a közép- és felsőoktatásban nem új gondolat. Küzdelmes útja során a 20. század végére realizálódik helye a közoktatásban (tankönyvek, önálló tantárgy). A tanulmány a hagyományoktatáshoz szorosan kapcsolódó tanárképzés Debreceni Modelljén keresztül mutatja be egy 20 éve folyó kutatás eredményét. Vezetőtanárok, tanárjelöltek, tanulók meggyőződései, nézetei, élményei a hagyomány és a tudás kapcsolatáról. Az ország első néprajztanár képzés műhelyén kialakított Debreceni Modellnek elnevezett képzési rendszer a közoktatás, a hallgatói, a társadalmi visszajelzések alapján működik. A modell működése képes olyan tanárokat képezni, akik a nemzeti értékek átadására (feltárására, felismerésére), átélésére tudják ösztönözni a digitális nemzedéket is.

A nemzeti kultúra tanításának módszerei az életkörülményekhez igazodva és az újabb generáció sajátosságaihoz, kommunikációjához alkalmazkodva törvényszerűen újulnak meg. Legszembetűnőbben a hon- és népismeret órákon lehet tetten érni. Ahogy a múltat kutatók számára, úgy a letűnt idők átörökített emlékeit, a hagyományokat tanítók (közvetítők) számára is fontos, hogy a múlt fogalma, abból eredő értékek a jelenkor mindennapjaihoz kötődjenek.

A hon- és népismeret, néprajz, népművészet tanításakor nemcsak arra kell hangsúlyt fektetni, hogy a tanulók a hagyományokat, élményszerűen ismerjék meg, hanem arra is, hogy a tárgyat tanító pedagógus is hasonló pozitív megtapasztalás útján ismerje meg az oktatott tárgyban rejlő módszertani lehetőségeket. Az új digitális metodikák felhasználása az örökségelemek bemutatására, a tanárképzés folyamatos megújulása, valamint a tanítási-tanulási folyamatban történő eltolódás a tanulás irányába és mindez ötvözve a fejlesztő értékeléssel óriási kihívás a közismereti tárgyak, műveltségterületek oktatásánál.

Új attitűdök és kompetenciák válnak szükségessé a hon- és népismeretet tanító tanárok és diákok számára. Napjainkban a gyorsan elévülő tudástartalmak és az akkulturációs folyamatok által a problémamegoldó gondolkodás ösztönzése válik dominánssá, ami a gyakorlati életre nevelés egyik alappillére.

David Hume nemzetközi pénzáramlási gondolkísérlete modern rekonstrukcióinak a problémái

Dusek Tamás

Széchenyi István Egyetem, Győr

dusekt@sze.hu

David Hume 18. századi gondolkísérlete a nemzetközi pénzáramlási mechanizmusról a közgazdaságtan elmélettörténetének is részét képezi és egyben a mindenkori aktuális elméleti közgazdasági és gazdaságpolitikai diskurzus számára is rendszeresen hivatkozási alapként szolgál. A monetarizmus számos képviselője a legnagyobb és legelső klasszikus elődként kezeli Hume-ot, Milton Friedman a huszadik századi pénzülméletet Hume-hoz illesztett lábjegyzetként írta le.

A tanulmány azt vizsgálja, hogy az elmélettörténeti rekonstrukciók és a gazdaságelméleti hivatkozások mennyire tekinthetők hitelesnek, pontosnak. Hume nem a nemzetközi fizetési mérleg tényleges önszabályozási mechanizmusát írta le, hanem egy olyan gondolkísérletet mutatott be, amiről hangsúlyozta, hogy a valóságban nem fordulhat elő, mert pont azok a mechanizmusok, amelyeket megvilágított vele, akadályozzák meg kialakulásukat. Tehát, gondolatban elképzelhetjük, mint azt Hume tette, hogy egy ország pénzmennyisége egy éjszaka alatt ötszörösére növekszik, vagy ötödére csökken valami csoda folytán, és ezután végigkövethetjük, hogy ez milyen folyamatokat indítana el.

A gondolkísérlet későbbi értelmezői ezzel szemben számos alkalommal félreértelmezték az eredeti hume-i gondolatokat, összekeverik a gondolkísérletet a tényleges helyzettel, vagy valóságidegen kiindulópontjai miatt (amit maga Hume is hangsúlyozott) inadekvát módon bírálják, vagy egyéb olyan módszertani szempontból, amely Hume számára fel sem vetődhetett. Így részletesebben foglalkozom Samuelson Hume bírálatával, amelyben a matematikai rekonstrukció és jelenközpontú-anakronisztikus elmélettörténetírás szinte összes típushibája megtalálható, valamint azzal a több szempontból is problematikus állítással, hogy Hume nem ismerte volna fel az egy ár törvényét.

**Huszedik századi német futballtörténelem:
A berni diadal társadalmi vonatkozásai**
Eged Alice
Debreceni Református Hittudományi Egyetem, Debrecen
eged.alice@drhe.hu

2005. július 4-én 50. évfordulóját ünnepelték a nyugat-német futballválogatott világbajnoki címének. Számtalan újságcikk, dokumentumfilm, játékfilm emlékezett meg az évfordulóról. Az emlékező politikusok között egyetértés volt arról, hogy a világbajnoki cím a háború utáni német történelem egyik legfontosabb eseménye volt, mert az „újra-vagyunk-valakik”-érzését váltotta ki. Sokan az NSZK megalapításának valódi dátumaként tekintenek 1954-re, és jelentősebbnek ítélik, mint az alaptörvény elfogadását, a háború utáni valutareformot, vagy éppen a fal leomlását. A történettudományt azonban nem érintette meg a téma. Az átfogó történeti munkák, amelyek ebből az évtizedből valók, még csak meg sem említik, és a nemzet, a nemzeti identitás, a nacionalizmus kérdésköréhez kapcsolódó empirikus kutatások aspektusai között sem szerepelt ez a téma.

A tervezett előadás arra tesz kísérletet, hogy bemutassa a németországi futball intézményesülésének legfontosabb állomásait, illetve megvizsgálja, vajon a világbajnoki győzelmet követő tömegrendezvények 9 évvel a második világháború befejezése után patrióta kinyilatkoztatásként vagy a nacionalizmus újjáéledéseként értelmezhetőek-e.

**Az európai uniós fejlesztések és az ezzel kapcsolatos lakossági
attitűdök a Szécsényi járásban**
Engelberth István, Sági Judit
Budapesti Gazdasági Egyetem, Pénzügyi és Számviteli Kar
Engelberth.Istvan@uni-bge.hu, Sagi.Judit@uni-bge.hu

Nógrád megye és benne az Ipoly menti Szécsényi járás a rendszerváltozás utáni évtizedek egyik vesztese. Ezt több felmérés, tanulmány alátámasztotta már, és igyekeztek bemutatni, miként alakult az elmúlt években a térség fejlődési pályája. Gyakori következtetés, hogy a főleg anyagi infrastruktúrát érintő fejlesztések nem érték el céljukat, a felzárkózás a hazai illetve az európai régiókhöz nem sikerült. Korábban sokan az európai uniós csatlakozásban látták a felemelkedés lehetőségét.

A BGE Kutatási Alapjának segítségével 2018-ban, arra vállalkoztunk, hogy feltárjuk, a lakosság, azaz a helyi társadalom véleményét: hogyan ítéli meg az elmúlt időszak fejlődését? Kiemelten koncentráltunk arra, hogy európai uniós támogatások hasznosságát hogyan értékelik? Mennyire tudatosul a lakosságban, hogy településük, térségük egy leszakadó régió? Miben látják a változtatás lehetőségeit, a kitörési pontokat? Kérdéseinkre egy szélesebb kutatás részeként egy kérdőíves felmérésben igyekeztünk válaszokat találni.

Az integritás teszt, mint a korrupció elleni harc rendészeti eszköze
Farkas Krisztina
Országos Kriminológiai Intézet (OKRI), Budapest
farkas@okri.hu

A korrupció elleni harc folyamatosan jelen van az államok büntetőpolitikájában, így a lehetséges intézkedések széles, és egyben egyre bővülő eszközrendszerét foglalja magában. Ezen eszközrendszer részét képezi az ún. integritás teszt, amely az „*integrity testing*”, illetve az Egyesült Királyságban az „*intelligence-led integrity test*” néven használatos. A jogintézmény a korrupció elleni fellépés egyik mechanizmusaként alakult ki az angolszász államokban, majd annak szellemisége, mintája mentén jött létre Európa egyes államaiban. Habár az az integritás teszt koncepciója még kevésbé ismert a joggyakorlatban, és az elmélet is „gyerekcipőben jár”, kevés a vonatkozó szakirodalom, a jogintézmény létjogosultsága azonban vitathatatlan.

A jogintézmény vizsgálata több szempontból problematikus. Egyrészt maga az integritás, valamint az integritás teszt széles körben használatos fogalmak, több jelentéssel bírnak, nemcsak a büntetőjogban van létjogosultságuk, így nincs egységesen elfogadott meghatározásuk. A fogalmi alapvetésen túl a jogintézménnyel kapcsolatos alapvető kérdések felvetése, és az arra adandó válaszok körének meghatározása szükséges.

A tanulmány a szakirodalmi bázis körét kívánja bővíteni, amely során az integritás teszt koncepcióját tárja fel, illetve a különböző kontextusait mutatja be. A jogintézményre vonatkozó nemzetközi anti-korrupciós standardokat ismertetésére is sor kerül. A középpontban a bűnüldözési célú integritás teszt vizsgálata áll.

A vizsgálat háttérében a Magyarországon 2011. január 1. óta alkalmazható, az integritás tesztnek megfelelő rendészeti eljárás, az ún. megbízhatósági vizsgálat jövőbeli útjának kijelölése iránti igény áll. A jogintézmény szabályai, a bevezetésük óta a gyakorlati tapasztalatok és a jogi környezet hatására többször változtak, a gyakorlatban felmerült kérdések mára kikristályosodtak. Az eljárás jövőbeni helyzetének meghatározáshoz a tanulmány a jogintézmény dogmatikai alapjait elemzi, azáltal kíván rávilágítani az esetleges tendenciákra.

A pályakép változásai az egyetemi életút során
Fónai Mihály
Debreceni Egyetem Állam-és Jogtudományi Kar, Debrecen
fonai.mihaly@law.unideb.hu

Az előadásban a Debreceni Egyetemen folytatott kutatások eredményeit foglalom össze. Korábbi tanulmányaimban több, egymástól lényegesen eltérő helyzetű, rekrutációjú, presztízsű kar, illetve szak hallgatóinak a felsőoktatási életútját vizsgáltam, a szakválasztástól a végzés utáni elhelyezkedésig. Jelen előadásban több, egymástól karakteresen eltérő szak hallgatóinak a pályaképét hasonlítom össze.

Az egyik szakot a joghallgatók jelentik, esetükben több, országos adatbázist (DPR) és saját adatbázist elemzek (e kutatásokat személyesen vezettem az Állam-és Jogtudományi Karon). A másik területet négy, szociális szak, illetve szakma jelenti (az elemzett adatok ugyancsak a DPR adatbázisából vannak). Az egymástól sok szempontból eltérő szakok és szakmák módot adnak az egyetemi életút hasonlóságainak és különbségeinek az összevetésére is.

A kutatások eredményei alapján legfőbb megállapításunk az lehet, hogy a hallgatók egyszerre gondolkodnak a szakmájukra, hivatásukra jellemzőnek vélt és tartott „ideálkép” és a „valóság” alapján szakmájuk, hivatásuk helyzetéről. Ez megfelel a fejlődéselvet hangsúlyozó elméletek (például Ginzberg) állításainak a „kompromisszumot” illetően.

Az „ideálkép” segít a pályaválasztásban és segít a szakmai szocializáció során, vonzó mintákat és értékeket közvetítve. A „valóság” pedig abban segít, hogy a végzés után a fiatal szakemberek számára a „kapunyitási pánik” elviselhető legyen, ne sokkolja őket az ideálistól eltérő helyzet. Ez a kettősség érhető tetten a hallgatók és a végzettek elvárásaiban, választásaiban, rangsoraiban és véleményében. A szakok és a tagozatok közötti különbségek a pályaszocializációs, felsőoktatási szakmai szocializációs, anticipatív szocializációs elméletek (Astin, Daheim, Musgrave) állításaival is magyarázhatók.

**Sérült személyek életminőségének változása a
fogyatékoságtudomány kialakulása révén**
Fucskó Mónika
**Debreceni Egyetem Egészségügyi Kar Szociális és
Társadalomtudományi Intézet, Debrecen**
fucsko.monika@foh.unideb.hu

Kutatási témám a felnőtt korú értelmileg és halmozottan sérült fiatalok életminőségének vizsgálata egy Kelet- Magyarországi nagyváros intézményeiben élő ellátottak körében. A vizsgálat hangsúlya - az életminőség egy szűkebb szegmensét tekintve - főképpen az önrendelkezésen, az önálló életvitel kereteinek megteremtésén, az önálló döntéshozatal lehetőségein alapul. Kutatásom alapja a „normalizációs elv”, mely szerint minden értelmileg sérült ember számára ugyanazokat a hétköznapi életfeltételeket kell biztosítanunk, mint amelyek a többségi társadalomban is elfogadottak és hozzáférhetőek.

A vizsgált célcsoport olyan felnőtt, sérült fiatalokat jelent, akik mindennapjaikat családjuktól távol a szociális ellátórendszer szakosított intézményeiben - ápoló-gondozó otthon, lakóotthon- élnek, jogszabályok és házirendek által szabályozottan. A kérdés, hogy ezek a feltételek mennyire illeszkednek a normalizációs elvárásokhoz. Előadásomban és publikációmban arra fókuszálok, hogy a jelenleg működő intézményrendszer és feltételek hogyan alakultak ki, honnan- hová jutottunk el az elmúlt évtizedek, illetve a történelemi korszakok változásai során. Hogyan lett üldöztetésből, kirekesztésből, városszéli elzárt intézményekből nyitott, esélyegyenlőséget és integrációt hangsúlyozó társadalmi rendszerünk. Továbbá mi az, ami mégis ebben az új felállásban is korlátozó tényezőként jelenik meg a fogyatékkal élő személyek életében.

A multikulturális vállalati kultúra idomulása a helyi kulturális környezethez

Garamvölgyi Judit

Szent István Egyetem, Gödöllő

garamvolgyi.judit@gtk.szie.hu

Régóta foglalkoztat az a kérdés, hogy a nemzeti kultúra milyen mértékben hat a multinacionális vállalatok vállalati kultúrájára, milyen faktorok befolyásolják, ha az anyavállalat kultúrája dominál egy cégnél túlnyomó részt és mi okozza azt, ha a nemzeti kultúra győzedelmeskedik. Ennek a kérdésnek a körül járásához két esettanulmány elemzését hívtam segítségül, melyben két svéd cég különböző országban működő leányvállalatait vizsgálták a kutatók.

Esettanulmányok elemzésével megpróbálok párhuzamot találni abban, hogy milyen területen kellett az adott vállalatoknak változtatni saját eljárásain, a sikeres bevezetés érdekében. Van-e összefüggés a Hofstede kulturális dimenzióiban lévő különbségek és a szükséges módosítások között.

Dolgozatomban először a kultúrák közötti, esetünkben svéd-spanyol és svéd brit, különbségeket fogom részletezni Hofstede dimenziói alapján, majd megpróbálok párhuzamot vonni a vállalatok által tapasztaltak és a kultúra különbségek között. Az eredmények hasznosíthatók olyan vállalatok számára, amelyek szeretnének lelkiismeretesen és megfontoltan felkészülni más országban való leányvállalat alapítása előtt.

A „harmadik honalapítás” és annak következményei a Bánság területén III. Károly uralkodása (1711-1740) idején

Gyémánt Richárd

**Szegedi Tudományegyetem, Állam- és Jogtudományi Kar, Szeged
hollandus@freemail.hu**

A Bánság hosszú évszázadokon át – etnikai, illetve vallási-felekezeti szempontból – sokszínűnek térségnek számított, amely sajátosság – ha megváltozva is, de – a mai napig fennáll. Kevesek számára ismert tény, hogy a Bánság a 18. században – 1718 és 1778/1779 között – „speciális jogállású” terület volt, amelyet Magyarország, a török kiűzése után, nem kapott vissza a Habsburgoktól. A terület élén a Habsburg uralkodó által kinevezett kormányzó állt.

A pozsareváci békekötés (1718. július 21.) értelmében, a török iga alól felszabadult térség anyanyelvi-nemzetiségi, illetve vallási-felekezeti sajátosságait befolyásolta, hogy a Habsburg uralkodók kezdetben egy Magyarországtól elválasztott, római katolikus felekezethez tartozó, németajkúak által lakott, „kvázi” osztrák örökös tartományt akartak kialakítani a területéből. Azonban a közegészségügyi, a közbiztonsági, továbbá politikai és egyéb nehézségek miatt a császári adminisztrációnak hamar fel kellett adnia ezt az elképzelését.

A magyarságot hosszú ideig „akadályoztatták” a betelepedést illetően. Ugyanakkor tilalmazták a protestáns vallásúak bevándorlását is. Még a „török örökség hozadékaként” szerbek és románok telepedtek le a térségben, akik később is „utánpótlást” kaptak, illetve őket követték a – szervezett telepítések hatására új hazára lelt –, jelentős számú német anyanyelvű közösségek. Az említett három népcsoport mellett – jórészt politikai okok miatt – a magyarság „lépéshátrányba” került. A későbbiekben más népelemek, így szlovákok, bolgárok, horvátok, csehek, de még franciák, olaszok, illetve spanyolok is bevándoroltak kisebb-nagyobb számban a területre. Ezáltal a Bánság európai viszonylatban is egyedülálló, soknemzetiségű térséggé vált.

Az ún. „Temesi Bánság” („Temeschwarer Banat”) kezdetben, a felszabadulás után, siralmas látványt nyújthatott. Hatalmas, lakatlan, jórészt posványos-mocsaras, valamint homokos, illetve megműveletlen területek fogadták a bevándorlókat. A népesség is megcsappant a török iga alatt; jórészt szerbek és románok lakták a vidéket. A lakosság kisebb közösségekben, olykor még falunak sem igazán nevezhető „településeken” élt. Mindössze néhány városias képet nyújtó helység – például Temesvár – feküdt a Bánság területén. A táj mellett a népesség is elvadult; mindennaposak voltak a rablások, lopások és gyilkosságok.

A felszabadítás után a császáriak hamarosan megkezdték a római katolikus vallású, németajkú népesség betelepítését. Az első, jelentős telepítő, III. Károly magyar király (1711-1740) volt. Előadásom, illetve írásom, III. Károly uralkodásának népesedéstörténeti eseményeit, illetve annak következményeit ismerteti.

**Akik a tervezői csoportot alkotják: Z generáció és a pedagógusok;
Hierarchiamentes csoportmunka, mint oktatásmódszertani eszköz
az általános iskolában**

**Horváth Daniella Dominika, Horváth Dóra
Budapesti Corvinus Egyetem, Budapest**

daniella.horvath@uni-corvinus.hu, dora.horvath@uni-corvinus.hu

Előadásunk során szeretnénk bemutatni saját fejlesztésű oktatásmódszertani eszközünket, és az első alkalmazásának eredményeit. A módszer a designkommunikáció, mint alkotói tervezői megközelítésre és a wikinomikus együttműködés sajátosságaira épít. Küldetésünknek tekintettük egy olyan termék megvalósítását, mely a pedagógusokat és diákokat egyaránt aktív, egyenrangú közreműködésre sarkallja és rugalmasan integrálható az általános iskolák zárt keretrendszerébe. Célkitűzésünk továbbá, hogy nyitottá tegyük a gyerekeket az alkotásra, teret engedjünk a kibontakozásukhoz az otthon, mint kézzel fogható tematika köré szerveződően, egy nem kézzelfogható kreatív, tervezői szemléletre építő oktatásmódszertani eszközön keresztül, más nézőpontot mutatni számukra a zárt iskolai rendszerben. Az oktatás-módszertani eszköz megvalósításához, azonnali hozzáadott értékének méréséhez a világra nyitott gyerekek középpontba állítása mellett szükség volt egy olyan központi motívumra, mellyel a gyerekek azonosulásra képesek társadalmi és gazdasági háttértől, nemtől, kortól függetlenül. Ez nem más, mint az otthon, amit a kutatás során a saját közvetlen lakóhelyük, a város szintjén determinálunk, hiszen az mind a pedagógusok, mind a diákok számára közös pont, amit ismernek, amiről van véleményük, melynek előnyeit és hátrányait nemcsak tudják, hallják, de nap, mint nap tapasztalják saját szemüvegükön keresztül. A kutatás során arra keressük a választ, hogy mi az a közvetlen hozzáadott érték, amit a résztvevők magukkal visznek, és mi az, amit hosszú távon a módszer adni képes a közösségépítés, a csoportos tanulás, a kreativitás, a vállalkozásra nevelés és a tervezői szemléletmód dimenziói mentén. Kutatásunk bemutatását a szakirodalom vizsgálatával kezdjük, rávilágítunk, hogy a szereplők (pedagógusok és Z generáció) és a jelenlegi oktatási keretrendszer (kreativitás, csoportmunka megjelenése az általános iskolában) számára miért hiánypótló az általunk fejlesztett oktatási termék. Rávilágítunk a wikinómia és a designkommunikáció oktatásban betölthető szerepeire, majd egy résztvevői akciókutatás mentén ismertetjük a hierarchiamentes alkotói csoportmunka eredményeit. A kutatás validitását a pedagógiai trianguláció módszerére alapoztuk, így az akciókutatás mellett mélyinterjúk, és a pedagógus reflexiók elemzése is helyet kapott. A kutatás részét képezi egy akcióterv, mely ismerteti a következő szükséges lépéseket annak érdekében, hogy ez valóban a mindennapi oktatási keretrendszerbe kerülhessen.

Alternatív módszer fejlesztése az oktatói munka hallgatói véleményezésére relatív teljesítményértékelési modell alapján

Horváth László

**Eötvös Loránd Tudományegyetem Neveléstudományi Intézet,
Budapest**

horvath.laszlo@ppk.elte.hu

A felsőoktatási intézmények gyakorlatában jelentős szerepet tölt be az oktatói munka hallgatói véleményezése. A 2011. évi CCIV. törvény a nemzeti felsőoktatásról a szenátus hatáskörébe utalja a hallgatói véleményezés rendjének kialakítását, amelyben a hallgatói önkormányzat egyetértési jogot gyakorol. A felsőoktatási intézmények eltérő gyakorlatokat vezettek be a hallgatói véleményezés területén, azonban a területen alkalmazott eszközök megbízhatóságát és érvényességét a szakirodalom gyakran kritizálja. Az oktatói munka hallgatói véleményezése (*student evaluation of teaching; student rating of instruction*) fontos szerepet tölthet be a felsőoktatási oktatók szakmai fejlődésében, ezért kutatásom arra irányul, hogy hogyan lehet a hallgatók hangját (*student voice*) jobban megérteni és bevonni a tanulás-tanítás minőségéről való gondolkodás folyamataiba.

A kutatás keretében az oktatói munka hallgatói véleményezését egy ügyfél-elégedettségi problémaként kezelem és kiindulva az elvárás-diszkonformitás paradigma hátrányaiból, arra teszek kísérletet, hogy egy alternatív értékelő eszközt alakítsak ki. Az előadás keretében az első változat tesztelésének eredményeit mutatom be, amelynek keretében osztatlan tanárképzésben tanuló hallgatókkal töltöttem ki a kérdőívet (N=177), illetve a kitöltőket tanító kollégákkal vettem fel egy fókuszcsoporthoz interjút az eredmények értelmezésére. Az értékelőeszköz használata során, a relatív teljesítményértékelés modellje alapján a hallgatók maguk adhatták meg, hogy milyen szempontok mentén értékelik az adott kurzust.

Az adatok feldolgozása során egyrészt kvalitatív tartalomelemzés segítségével kategorizáltam a felmerülő elégedettségi/értékelési kritériumokat, másrészt pedig kvantitatív elemzések segítségével különböző elégedettségi és értékelési mutatókat állítottam elő és ezek összefüggéseit vizsgáltam a hallgatók kritikai gondolkodási képességeivel és interdiszciplináris kompetenciákkal összefüggésben.

A körülményekben bekövetkező változások értékelése és kezelése a magyar polgári jogban

Juhász Ágnes

Miskolci Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar, Miskolc
civagnes@uni-miskolc.hu

A körülményekben bekövetkező változások megítélése, értékelése és kezelése a polgári jog, azon belül is a kötelmi jog (szerződési jog) területére tartozó kérdéskör. Noha a kötelmi jogi szabályok – a dologi jogi szabályok statikus jellegével szemben – a polgári jog dinamikáját adják, a különböző jogügyletek, megkötésre kerülő szerződések alapvetően egy adott időállapotot képeznek le, a szerződés megkötésének időpontjában fennálló körülményekre tekintettel rögzítik a szerződő feleket megillető jogokat és terhelő kötelezettségeket. A szerződéskötés körülményeiben utóbb azonban változások állhatnak be, amelyek hatással lehetnek a felek között fennálló (jellemzően tartós jogviszonynak minősülő) szerződésre, az abban megállapított jogokra és kötelezettségekre, így különösen a szerződés teljesítésére.

Tanulmányom első részében rövid áttekintést adok mindazokról a jogintézményekről, amelyek keretei között hatályos polgári törvénykönyvünk, a 2013. évi V. törvény (Ptk.) lehetővé teszi a körülményekben utóbb bekövetkező változások értékelését, a középkori (glosszátori) eredetű *clausula rebus sic stantibus* elv érvényesíthetőségét. E körben kiemelés érdemel egyrészt a Ptk. 6:73. §-ában szabályozott előszerződés, amely a felek számára kötelezettséget teremt ugyan a későbbi szerződés megkötésére, azonban az előszerződéskötést követően bekövetkező lényeges körülményváltozás esetén – más feltételek egyidejű teljesülése mellett – bármelyik fél megtagadhatja a szerződéskötést. A Ptk. a *clausula* szabályt szintén rögzíti a bírósági szerződésmódosítás (Ptk. 6:192. §) szabályainak körében, ahol a körülményekben a szerződéskötést követően bekövetkező lényeges változás (szintén több más feltétel egyidejű fennállása mellett) a fél szerződés bíróság általi módosítására irányuló igényének alapjául szolgálhat.

A tanulmány második részében az imént említett, a szerződés bíróság általi módosításának jogintézményével foglalkozom, részletes vizsgálatnak alávetve a jogintézmény alkalmazásához szükséges normatív feltételeket. Ez utóbbiakhoz szorosan kapcsolódva mutatom be, hogy a körülményekben bekövetkező konkrét változások, így például háború, gazdasági (vagy egyéb) válság, makropolitikai változások (pl. Brexit) mennyiben alapozhatják meg a bírósági szerződésmódosítás jogintézményének alkalmazását.

Értékesítők Hippokratész-i vérmérséklet típusa a pénzügyi, biztosítási tevékenység nemzetgazdasági ágban

Juhász István

Eszterházy Károly Egyetem, Eger

juhasz.istvan@uni-eszterhazy.hu

Jelen tanulmány alapvető célja annak megállapítása, hogy a pénzügyi, biztosítási tevékenység ágban dolgozó értékesítők 1000 fős mintájából, mely Hippokratész-i vérmérséklet típusba tartozik az üzletkötők többsége, megkönnyítve ezzel, az üzletkötői álláshirdetésekre jelentkezők kiválasztását, illetve felvételük esetén a személyiségüknek leginkább megfelelő motiválási rendszer kialakítását.

A kutatás módszertanáról elmondható, hogy a vizsgálat alanyai a jelenleg pénzügyi területen, azon belül is értékesítői munkakörben dolgozó munkavállalók. Elsősorban a bankokban, biztosítóknál, lakástakarékpénztárakban, pénzügyi tanácsadóknál, valamint faktorcégeknél, lízingcégeknél, takarékszövetkezeteknél és tőzsdei vállalatoknál tevékenykedő értékesítők személyisége került górcső alá. A vizsgálati alanyok on-line az internet segítségével töltötték ki a kérdőíveket. A mintavétel a nem véletlen mintavételi eljárások közül, a hólabda-mintavételi eljárás révén történt. A begyűjtött adatok elemzése és kiértékelése az excel program segítségével zajlott.

A vizsgált, pénzügyi területen dolgozó üzletkötők közül a Hippokratész-i vérmérséklet típusok kérdőívben elért eredmények alapján legtöbben a Flegmatikus típusba (a teljes minta 42%) tartoznak, ami Eysenck stabil introvertált kategóriájának felel meg. (Magas értéket ért még el a Szangvinikus típus (38,9%), mely Eysenck stabil extrovertált kategóriájának felel meg. A kettő, egyaránt stabil típusba történő besorolás, összesen a minta 80,9%-át fedi le.)

A fentiek alapján javaslom, hogy a pénzügyi területen tevékenykedő értékesítők kiválasztásában alkalmazandó Hippokratész-i vérmérséklet típusok kérdőív eredményei esetében elsősorban a következő típusokba történő besorolást tekintsék - szükséges, de nem elégséges - pozitív feltételnek a vállalati döntéshozók: Flegmatikus és Szangvinikus!

Albán közgazdász hallgatók vállalkozói kompetenciáinak kulturális háttere

Karlovitz János Tibor, Kárpáti-Daróczi Judit

Óbudai Egyetem, Budapest

karlovitz.jt@kgk.uni-obuda.hu,

karpatidaroczi.judit@kgk.uni-obuda.hu

Nemzetközi összehasonlító kutatásunkban 2018 novemberében Albániában közgazdász hallgatók körében kérdőíves felmérést végeztünk. Három, különböző kulturális háttérű egyetemről összesen 672 feldolgozható kérdőívet gyűjtöttünk. Mivel ezek közül 75 válaszadó mesterszakos hallgató volt, akiknek az összetétele markánsan eltért az 597 BsC-s hallgatóétól. Az MsC-s hallgatók levelező tagozatosak voltak, nagy részük vállalkozást vezetett és változatos előképzettséggel rendelkeztek, valamint idősebbek voltak. Ezért az összehasonlíthatóság kedvéért úgy döntöttünk, hogy őket most kivesszük a jelenlegi feldolgozásból.

Elsősorban azt vizsgáltuk, hogy ebben az európai, de mégis Európai Unió kívüli országban a közgazdász hallgatók között milyen arányban vannak jelen a vállalkozói kompetenciák magas szintjével rendelkezők.

A szakirodalom feldolgozása alapján úgy gondoljuk, hogy a gazdaság hallgatók a vállalkozáshoz szükséges ismeretekkel már rendelkeznek, ezért a kompetenciákat, illetve attitűdöket „tisztábban” lehet náluk vizsgálni, mint más csoportoknál.

Bár többen is kidolgoztak a szakirodalomban kulturális tipológiákat, mi a kutatásunk során Hofstede elméletét használtuk fel viszonyítási pontként.

Feltételezésünk az volt, hogy Albánián belül két különböző kulturális háttérű országrészben a hallgatók vállalkozói kompetenciáiban eltérés mutatható ki.

Az egyik vizsgált egyetem az ország északi részén mezőgazdasági háttérű, katolikus többségű területen található, míg a másik tengerparti, ötezer éves kereskedelmi múltra tekint vissza, az ókori Hellasz északi részén fekszik és muszlim.

Az adatokat hétfokozatú Likert-skálával nyertük és SPSS program segítségével egy- és kétváltozós elemzéseknek vetettük alá. Az eredmények alapján arra a megállapításra jutottunk, hogy nagyon kevés eltérés tapasztalható a két egyetem megkérdezett hallgatóinak vállalkozói kompetenciái között, ezért a kulturális háttér különbözőségeinek hipotézisét el kellett vetnünk. Ebben a prezentációban a kulturális jellemzőket kívánjuk bemutatni.

A kora újkori népi tánckultúra mentalitástörténeti értelmezésének esetpéldái

Kavecsánszki Máté

Debreceni Egyetem BTK Néprajzi Tanszék, Debrecen

kavecsanszki.mate@arts.unideb.hu

A kora újkori népi, illetve populáris kultúra táncos-mozgásos reprezentációs gyakorlatát feltáró vizsgálataim célja történeti forráskutatás alapján a táncos gyakorlatok szokáskörnyezetének táncfolklorisztikai elemzése, a tánckultúra kora újkori átrétegződésének feltárása, a test táncos kifejező gesztusaiban bekövetkező változások mentalitástörténeti értelmezése. A test használatának és szertartásainak szabályrendszere hosszú civilizációs folyamat eredményeképpen jött létre, miközben maguk a szabályok folyamatosan változtak, alakultak. A test mozgásai, az adott korban és társadalomban szabályosnak vagy éppen szabálytalannak tartott megnyilvánulásai, gesztusai, mozdulatai a közösség mentalitásának kivetülései, amelyek mindig az adott kultúra szabályrendszeréhez, mentális háztartásához illeszkednek. A test mozdulatait meghatározó szabályok megváltozása a hétköznapi mozdulatokból építkező tánc mozgásvilágának megváltozását is eredményezte, végső soron pedig a táncos ízlés átalakulásával járt. A tánckultúrában bekövetkező módosulások értelmezése ezért vihet közelebb a közösségben bekövetkező mentális-kulturális változások megértéséhez. Az előadás során arra a kérdésre keresünk választ, hogy miként árulkodnak a test gesztusai, táncos gyakorlatai a kora újkori népi mentalitásról, mennyiben tekinthető a tánckultúra a közösségi mentalitás kollektív reprezentációjának és hogyan viszonyul mindez az egyházi-erkölcsi hatalomhoz. A kora újkor a magyarországi táncműveltségben lényegi változásokat eredményező korszak, a forgós-forgató karakterű páros táncok megjelenése és elterjedése radikális újítás a paraszti kultúrában, amely kivívta az egyház erélyes közbeavatkozását.

A kiskorú áldozatok kímélete az igazságszolgáltatásban
Kiss Anna
Országos Kriminológiai Intézet (OKRI), Budapest
kiss@okri.hu

A kiskorú áldozatok legtöbbször részt vesznek az ellenük elkövetett bűncselekmények miatt indult büntetőeljárásban, ahol sértettként és tanúként is fellépnek. Ez pedig sokszor a másodlagos, harmadlagos viktimizációjukat eredményezi/eredményezheti. Ezt felismerve a jogalkotó megteremtette az ún. sérülékeny csoport kategóriáját, ahova a kiskorú áldozatokat az életkori sajátosságaik alapján, a bűncselekmény jellegétől függetlenül besorolja, plusz kíméletet és védelmet adva nekik ezzel a büntetőeljárásnak nevezett drámában. Bár a gyermekbarát igazságszolgáltatás – mint projekt – már évek óta ismert Magyarországon, de a büntetőeljárás kódexben a különleges bánásmód szabályai csak 2017-ben kaptak külön fejezetet.

Előadásomban/tanulmányomban egyrészt bemutatom azokat a szabályokat, melyeket a törvény előír, másrészt pedig összehasonlítom az elveket a hétköznapi gyakorlatával. A jogszabályok ugyanis, pl. főszabályként előírja, hogy a sértettként/tanúként fellépő bűncselekmény áldozata, amennyiben a tizennyolcadik életévét nem töltötte be, akkor a vele kapcsolatos eljárási cselekményt a jogalkalmazó speciális helyiségben végezze, éppen a kiskorú kímélete és védelme miatt, de már maga a jogalkotó is számos kivételt engedélyez ezzel kapcsolatban. A hétköznapi gyakorlatában pedig, a sérülékeny csoport tagjait megillető kedvezmények tovább szűkülnek.

Előadásomban/tanulmányomban tehát a jogok ismertetésén túl arra hívom fel a figyelmet, hogy nem elég, ha a sérülékeny csoporthoz tartozó személyek jogait törvényben szabályozzák, mert itt is igaz a tétel, miszerint minden jog annyit ér, amennyi megvalósul belőle.

**A reflexió korlátai:
Polányi Mihály ismeretelméletének néhány sajátossága
Kmeczkó Szilárd
Debreceni Református Hittudományi Egyetem, Debrecen
kmeczko.szilard@drhe.hu**

Polányi Mihály 1958-ban publikált *Személyes tudás* című kötete első részének a címe *The art of knowing*, Petri György fordításában pedig *A megismerés művészete*. Ha nem vagyunk járatosak Polányi gondolkodásában, az első mondatok elolvasását követően akkor is világossá válik, hogy nem esztétikai tárgyú értekezést tartunk a kezünkben. A művészet (art) itt archaikusabb értelemben kerül bevezetésre: hozzáértésről van szó, bizonyos gyakorlatok mesteri elsajátításáról, amelyek részleteire nem is reflektálunk, így sosem kerülnek figyelmünk centrumába. Nem beszélünk róluk, sőt nagy nehézségek árán tudnánk csak megfogalmazni, hogy mit és miként teszünk, holott tudásunk, mégpedig hallgatólagos tudásunk részét képezik. Az ilyen típusú ismereteket Polányi a tudás rangján kezeli s állítja, hogy a tudásmezőnek nem csak bizonyos speciális területeit jellemzi a hallgatólagos tudás, hanem tudásunk egészének alapjai rendelkeznek ilyen szerkezettel. Szándékosan egy klasszikus mechanika területéről vett példa elemzésével mutat rá a megismerési aktusokban munkáló személyes vagy hallgatólagos elemre. Olyan tudásterületen demonstrálja a meglátásait, amely elképzeléseink szerint leginkább megközelíti az egzakt törvényekkel leírható tudás eszményét. A probléma a csillagász dilemmája a megfigyelési adatok, azaz a pozíciók értelmezésének a kérdése, amikor is a döntés meghaladja az egzakt elmélet hatókörét. Ez az állítás ösztönös tiltakozást vált ki az emberből, hiszen nem ezt tanították neki a tudományt illetően, ráadásul olyan valaki állítja mindezt, aki pontosan ismeri a laboratóriumok levegőjét, s évtizedekig a kutatás élvonalába tartozott.

Győr kreatív iparának regionális jelentősége
Kupi Marcell, Bakó Ferenc
Széchenyi István Egyetem
Regionális- és Gazdaságtudományi Doktori Iskola, Győr
kupi.marcell@sze.hu, bako.ferenc@sze.hu

A „Kreatív tevékenységek és az ipar elemzése a győri városban” című tanulmány azt mutatja, hogy milyen kreatív tevékenységet találunk városunkban, szervezett rendszereik célja a kreatív vállalkozások felfedése és bemutatása. A tanulmány célja, hogy szilárd alapot teremtsen Győr város kreatív Győr-stratégiájának létrehozásához a kreatív Győr ismerete révén. A vizsgálat részeként fókuszcsoporthoz és kérdőíves elemzést végeztünk.

Kutatásunk fő célja, hogy felfedezze a győri kreatív szakemberek tevékenységét, és kontextusos elemzést készítsen a győri kreatív stratégiához hozzájáruló háttérrel.

A vizsgált alanyokat a kiválasztott kritériumok alapján különös gondossággal választottuk ki. A kutatás egyrészt fókuszcsoporthoz beszélgetésen, másrészt kérdőíven alapul, melyet hólabda módszerrel terjesztettük, és több mint 110 kitöltést eredményezett.

Az eredmények megmutatják, hogy melyek a kreatív ipar piacának domináns tevékenységi területei, a jellegzetes szervezeti forma, a tevékenységek irányai és motivációi. A kutatás feltárta az elsődleges célcsoport összetételét és a szakemberek földrajzi koncentrációjának elsődleges helyét, a működés formáját, a kreatív vállalkozások győri kötődését, a tevékenység jellemzőinek jellegét és minősítését, valamint az értékesítési módszereket. Értékeljük a támogathatósági formák életképességét, minősítését, az együttműködési hálózatot és annak irányát, a realizált nyereséget és a kiadások mértékét, és természetesen a demográfiai adatokat is.

Összehasonlítva a válaszokat, többváltozós elemzést végeztünk az értékesítés és a munkavállalók számáról, a támogatási formák iránti keresletről, a tevékenység és a bevételek közötti kapcsolatról.

A kérdőíves kutatások eredményeit összefoglalva kreatív stratégiát javasolunk Győrre, segítve a város kreatív terének és iparának továbbfejlesztését.

Megélhetési stratégiák és közösségfejlesztési tervek Hajdúnánás periferikus területein

Kutasi Imre

Debreceni Egyetem, Debrecen

kutasiimre1@gmail.com

Hajdúnánás egy kisváros Hajdú-Bihar megyében a hét „öreg hajdúváros” egyike. 1605. december 12-én kiadott Korponai Szabadságlevéllel Bocskai István ide is telepített le hajdúkat, a megnyert szabadságharc után. Mintegy jutalomként kollektív nemesi címet is adományozott volt katonáinak. Már ekkor kialakult Hajdúnánás jellegzetes szálláskertes településformája. E településszerkezet sajátossága a lakókert és a gazdasági tevékenységek számára helyet biztosító kertek elválasztása. Napjainkban is megfigyelhető a település utcaképén a két koncentrikus kört alkotó körút. Az elmúlt években a külső körúton kívül lakók elégedetlenségüket fejezték ki a város vezetősége felé. Problémáik vannak a lakóhelyükön a közművesítéssel, egyes utcákat nem borít még szilárd útburkolat. Egyeseknek nehézséget okoz szomszédjuk állattartói tevékenysége és zavarja a lakóhelyük rendezetlen különféle hulladékokkal szennyezett környezete. A település e periferikus területein élők úgy érzik a Hajdúnánás vezetősége elhanyagolja őket. Előadásomban szeretném bemutatni néprajzi, városantropológiai nézőpontból az itt élő lakosság nehézségeit, problémáit és az általuk kidolgozott megélhetési stratégiákat és közösségfejlesztési terveket. Valamint szeretném felderíteni Hajdúnánás centruma és periferikus területei között húzóódó ellentétet. Mivel véleményem szerint a mai helyzet megértéséhez szükségünk van a történeti előzmények ismertetésére is, ezért előadásomban törekszem történeti, társadalomtörténeti nézőpontból is bemutatni, a város a periferikus részeinek kialakulását, korábbi helyzetét, nehézségeit és viszonyát a Hajdúnánás centrumterületéhez.

A társadalmi szolidaritás alapvető kérdései a mai magyar társadalomban

Laki Ildikó

Szegedi Tudományegyetem ETSZK, Szeged

b.laki.ildiko@gmail.com

Előadásomban a társadalmi szolidaritás és annak fogalmi rendszerét járom körbe, azzal a céllal, hogy vajon a mai társadalmakban van-e és ha igen, akkor mit jelent a szolidaritás fogalma. Az integráció és együttműködés alapvető működési elem, azonban ezek mindegyike a történelem során más és más kontextusba helyeződött.

A szolidaritás – társadalomtudományi szinten - egyfajta kölcsönös segítségvállalást jelent, az önérdekek háttérbe helyezését és az esélyegyenlőség megteremtését. Egy egészséges társadalom működésében a társadalmi felelősség alapvető, ezáltal az emberi alapjogok között kiemelt szereppel kell illetni.

A 21. század legfontosabb sajátossága az esélyegyenlőség teljeskörű megvalósulása. A társadalom tagjainak szolidaritása, integrációs szemlélete ezt a folyamatot mindinkább erősítik, amennyiben a társadalom berendezkedése, valamint gondolkodásmódja mindezt szem előtt tartja. A társadalom értékrendje két modellt követ, így a társadalom által alkotott normák rendjét, valamint a jogi szabályokat, törvényeket, rendeleteket, amelyek gyakran figyelmen kívül hagyják a társadalom valós igényeit.

Az előadás három fő vonalra épül; egyfelől bemutatásra kerülnek azok a fogalmak, amelyeket e területeken, valamint érintőlegesen használunk. Másfelől ismertetem azokat az együttműködéseket, lehetőségeket, amelyek a szolidaritási mechanizmusban szerepet játszhatnak, továbbá ismertetem azokat az emberi jogokhoz kapcsolódó társadalmi kérdéseket, amelyek az együttműködés nélkül valójában nem is léteznének.

A szolidaritás napjainkban inkább egyéni, mint társadalmi jelenség, annak ellenére, hogy látszólag közösségi/intézményi jellege van. Éppen ezért valószínűleg komoly újragondoláson és értelmezésen kell, hogy keresztülmenjen.

**Jótevény bankárok és nagyvállalkozók a Monarchia korában
Magyarországon**
Leba József
Pázmány Péter Katolikus Egyetem Bölcsészettudományi Kar,
Piliscsaba
[**herr.onkelz@gmail.com**](mailto:herr.onkelz@gmail.com)

Mindig volt gazdag és szegény, a javak egyenlőtlen eloszlása az egész történelmet végigkísérte. Az ipari társadalom kialakulása azonban ezeket a különbségeket felerősítette.

A módos még módosabb lett. A bankárok, tőzsdei szakemberek és ipari nagyvállalkozók mágnásokká váltak, óriási jövedelmeik voltak és hatalmas összegek felett diszponáltak. Csodás kastélyokat építettek, szolgahadat tartottak, fényűző életet éltek családtagjaikkal együtt. Ez azonban csak a teljes lakosság nagyon kis hányadát érintette.

Az emberek nagyobb része megélt a munkájából a korban. Emellett azonban megjelent a nyomor. A korábbi századokban, a mezőgazdaság által dominált társadalmakban az emberek egy kiszámítható, tisztas életet tudtak élni, melyet egy-egy aszályos év vagy egy járvány fel tudott borítani, de az alapvető biztonság létezett.

Az ipari társadalmak korában ez a kiszámíthatóság eltűnt, a mezőgazdaság által már nem foglalkoztatott tömegek a nagyobb városokba tódultak s az évszázadokon át agráriumban dolgozók bizony néha nem tudtak gyorsan alkalmazkodni a megváltozott feltételekhez. Sokszor lassan se, így kialakult a városok szegény néprétege, akik számításukat esetenként több egymást követő generáció során sem találták meg. A tartós szegénység, kilátástalanság és nincstelenség által kialakult a nyomor, a nyomornegyedek.

Ezek az emberek azonban élni akartak, mint mindenki azt szerették volna, hogy jó dolgok történjenek velük és legalább néha kapjanak egy kis esélyt.

A gazdagok, akiknek fentebb említett kiemelkedő életvitele amúgy is sokak szemét szúrta, hajlandóak voltak segíteni, bevételeik bizonyos részét erre fordítani. Voltak eseti pénzadományok is és így jöttek létre rokkantsegítő, cselédtámogató jótekonysági szervezetek. Ezeknek a segítő egyleteknek a történetét, céljait és eredményeit szeretném bemutatni előadásomban.

A fokozott biztonság tudatos szemlélet kialakítása a felsőoktatásban, mint a XXI. század egyik legfontosabb követelménye

Lehotai Lilla Rita

Óbudai Egyetem, Budapest

lehotai.lilla@kgk.uni-obuda.hu

Az ember és a természet közötti egyensúly a technika rohamos fejlődésének folyamán nincs kellő összhangban. Az emberiség ott tart, hogy pl. egy tenger- vagy óceánparttal rendelkező ország felségvizein túl, vagy azon belül egy idegen érdekeltségbe tartozó tanker katasztrófája ezer kilométerekben mérhető szennyezést, ebből adódóan óriási károkat okoz/okozhat, melynek következtében nagyon komplex jogi kérdések fogalmazódnak meg. A profitéhes - cianidos technológiával végzett - aranybányászat ugyancsak ezer kilométeres nagyságrendű szakaszon országhatárokat átlépve okoz a folyókban cianid szennyezést, tönkretéve az adott élővíznek az élővilágát és a part menti lakosságnak az ivóvíz bázisát. Sajnos vannak olyan üzemek (atomreaktorok, vegyi üzemek) amelyekben keletkezett katasztrófák következtében ugyancsak a kárcentrumból kiindulva és országhatárokat átlépve emberek ezrei szenvednek a környezetszennyezéstől, példa erre a japán Fukushimai katasztrófa vagy a magyarországi baleset Devecserben. Ezek a problémák még inkább rámutatnak és felhívják a figyelmet a prevencióra, hogy az egyes káresemények/katasztrófák megelőzése, elkerülése fokozottabb feladatot hárít a biztonságtechnikai szakemberek felkészültségére, tudására, felelős döntéseire. Kutatásom során arra keresem a választ, hogy a felsőoktatás területén mit lehet/kell tenni ennek a célrendszernek finomított definiálásában, az elodázhatatlan és hatékony szemléletformálás megvalósítása érdekében. Kutatásom célja, hogy feltárjam a biztonság tudatos gondolkodás kialakításának lehetőségeit.

Az operett-tánc és a politika kapcsolatának tánc-, zene-, és vizuális antropológiai értelmezésének lehetőségei

Lengyel Emese

lengyelemese1@gmail.com

Magyarországi tekintetben az operett-tánc értelmezésének problémája Gáspár Margit operettszínházi főigazgatósága (1949–1957) alatt került először szóba, ugyanakkor néhány kísérletet és szakmai vitát leszámítva a mai napig az operett-tánc kutatásának hiátusa áll fenn, melyet elsődlegesen az operett, a tánc és a politika kapcsolatának felfejtésével szükséges elkezdni. A 19. századi modern francia operettstruktúrában, majd a későbbi 19–20. századi nemzeti operettvariánsok esetében – akár a bécsi-magyar és a magyar irányzatról szólunk – a komponisták népszerű tánczenéket alkalmaztak, melyeket a szórakoztató és esztétikai funkción túl számos aspektusból értelmezhetünk. Amíg az Offenbach szerkezet kánkán zenéje (kánkán tánc) és annak átvétele a „szabados életmódot”, a női emancipációt hivatott szemléltetni, addig a bécsi-magyar variáns esetében a keringőzene (a bécsi keringő) és a csárdászene (csárdás és annak különböző válfajai) a bécsi udvar és a Magyar Királyság közötti ideológiai ellentétet, az aktuális politikai eseményeket szimbolizálta. Továbbá, ez az „ellentétpár” az arisztokrata életmód és a falusi élet kontrasztját szintén szemléltette, így az adott operettdarab esetében a tánczene (és a táncműfaj) narratív funkcióval is bírt. Előadásomban az operettműfaj zenéjének, az arra applikálható táncműfaj és a politika tánc-, zene-, és vizuális antropológiai megközelítésének összefoglalására teszek kísérletet, valamint érvelek az operettspecifikum interdiszciplináris megközelítése mellett, amennyiben az első operettszerkezetet és/vagy különböző filmes, vagy éppen színpadi adaptációkat szeretnénk elemezni.

A többnyelvűség jót tesz az üzletnek: Eredmények egy magyar-szlovák határmenti turisztikai üzletek nyelvi tájképezéssel történő felméréséből

Letenyei László, Hires-László Kornélia, Horzsa Gergely
Budapesti Corvinus Egyetem, Budapest
ilet@uni-corvinus.hu

Az egynyelvű/többnyelvű feliratok kérdése a Kárpát-medencében sokáig nemzetiségi politikai diskurzusok tárgya volt. Mi, magyarok, többnyire sérelmezve éltük meg, hogy Szlovákiában, Romániában, az egykori Jugoszláviában, vagy újabban Ukrajnában nyelvtörvények szabályozzák a közterületi feliratok nyelvhasználatát.

A téma átpolitizáltsága ritkán tette lehetővé, hogy kellő figyelem jusson a többnyelvű feliratok gazdasági vonatkozásaira. Az előadásban e hiány pótlására teszünk kísérletet egy, a szlovák-magyar határrégió keleti felén zajló terepmunka eredményeinek felhasználásával. A terepmunka során célunk az volt, hogy képet kapjunk arról: a szlovák-magyar határ keleti részén, különösen Borsod-Abaúj-Zemplén és Szabolcs-Szatmár-Bereg megye határ-menti vidékén, illetve a Kassai kerületben milyen mértékben használják a turizmusból-vendéglátásból élők a többnyelvű megoldásokat üzleteikben. A határ két oldalán összesen 230 üzletet kerestünk fel, törekedve arra, hogy mintánkban arányosan szerepeljenek kis- és nagyobb települések vendéglátó, kereskedelmi és turisztikai profilú vállalkozások is.

A terepmunka három részből állt: első lépésben nyelvi tájképezés módszerével felmértük az üzletek külső nyelviségét, majd – együttműködése esetén – az üzlet munkatársával készítettünk kérdőíves adatfelvételt, végül pedig a belső terek nyelvi tájképének felmérése következett. A terepmunkások a külső és belső feliratok nyelviségét pontosították, amelyet a kérdőívre adott válaszok attitűdkérdéseivel vetettünk össze. Kutatásunk így azt tette mérhetővé, lehet-e turisztikai üzleti jelentősége a többnyelvű feliratoknak.

A kutatás eredményeképp megállapíthattuk, hogy 1) a vizsgált, turisztikai szolgáltatással foglalkozó vagy vendéglátó-ipari üzletek többnyelvűsége együtt jár a boltok magasabb presztízsével és magasabb vélelmezett bevételeivel, illetve 2) azok az üzletek, ahol a szomszédos országok nyelvét nem használják, a betérő külföldi vendégekkel jellemzően angolul kommunikálnak, a szomszéd nyelvre való nyitottság hiánya összességében mindkét nyelv visszaszorulását eredményezheti.

**Az örökségesítés kérdése a német nemzetiségi néprajzi
kutatásokban**
Marinka Melinda
MTA-DE Néprajzi Kutatócsoport, Debrecen
marinkamelinda@yahoo.co.uk

Az utóbbi években egyre több tanulmányban olvashatjuk a kulturális örökség és az örökségesítés fogalmak néprajzi szemléletű konceptualizálását. A diskurzusok többféle kontextusból közelítik meg a témát, az általános érvényű ismeretek átfogó képe mellett, találkozhatunk olyan esettanulmányokkal is, amelyek gyakran egy-egy közösség identitásfenntartó tevékenységéhez kapcsolódnak vagy esetleg egy-egy szokáscselekmény bemutatásán keresztül, illetve egy adott tárgycsoport vonatkozásában közelítenek a patrimonizáció fogalmához. A kulturális jelenségek örökségesítését a muzealizálódás oldaláról is elemzik úgy, mint az emlékezettermelés értelmezése felől.

Előadásomban erre fókuszáltan járom körül, hogy milyen értelmezésben foglalkoznak a német nemzetiségek néprajzi vonatkozású kutatásai az örökségesítés kérdésével. Hogyan, milyen kérdéssel jelenik meg a tudományos diskurzusban? Hogyan illeszkedik az örökségelem, az érték közvetítés és az identitásfenntartás „eszközrendszerébe”, milyen értelmezési kereteket nyújthat a nemzetiségi identitás kutatásához? Milyen kapcsolódási pontokat találunk az emlékezeti és az etnikai marketingkutatásban? Milyen állagmegóvási, mintakövetési és reprezentációs gyakorlatokat köthetünk az örökségesítéshez? Az alapvetően meghatározott emlékezeti terek kontextusában hogyan értelmezendő az örökségesítés kérdése? A megőrzés problematikája hogyan jelentkezik a társadalmi és környezeti térben, illetve hogyan képeződik le a virtuális térben való „mozgás” megjelenésnek köszönhetően?

A hartogi megfogalmazásban az identitás felé mutató örökség, emlékezet, megemlékezés rendszerét a közösségépítés szempontjából, többféle örökségelem kontextusában közelítem meg, néhány német nemzetiségi példán keresztül.

A bánási identitás tényezői 1716-1778: Olvasztótégely vagy békés egymás mellett élés?

Marjanucz László

SZTE BTK Modernkori Magyar Történeti tanszék, Szeged

marjan@hist.u-szeged.hu

A Temesi Bánság története több európai nép érdeklődésére tarthat igényt, németek, románok, szerbek, franciák, bolgárok, magyarok elődei laktak e vidéken és építettek új civilizációt a török világ romjain. Történeti példaerejét mi sem mutatja jobban, hogy a Temesköz területét akkor is Bánságként említette a népnyelv, mikor az így elnevezett történeti közjogi alakzat már rég eltűnt. Hivatalosan e térség történetének csak meghatározott periódusában állt fenn a Temesi Bánság: 1716-1778 között. Létrejöttének közvetlen oka egy katonai esemény: Savoyai Jenő 168 év után visszahódította a töröktől a középkori Temesközt. A terület új ura a Habsburg – fejedelem lett, aki nem közvetlen bécsi kormányzat alá helyezte az egykori Temesi Grófságot. A Temesi Bánság nevet kapott térség valóságos modernizációs kísérleti telepként fungált a Habsburgok kezében. A fejlődés kulcsa a terület frontier jellegében volt: a népesség pusztulása, a táj elvadulása, a gazdálkodás visszaesése valóságos civilizációs tabula rasat teremtettek, melyből egy új kultúra sarjadt a török uralmat túlélő illetve a fölszabadulás után bevándorló népek erőfeszítései révén. Az új bánati élet a pionír elven nyugodott: mindenki jöhetett vallástól, nyelvtől, nemzetiségtől függetlenül, csak a teljesítmény számított. A románok és szerbek már jórészt itt voltak az impériumváltáskor, a németeket, és Európa más népeit a Habsburg hatalom szervezeten telepítette be a lakatlan síkvidékekre. Ez az Európán belüli nagy népmozgás közel 100 évig tartott, és eredményeként a Bánság társadalmá lett etnikai szempontból a kontinens egyik legkevertebb térsége. A Habsburg – hatalom történeti érdeme, hogy az eltérő kulturális szinten álló, és gyakran divergáló érdekű társadalmi konglomerátumból működőképes, idővel azonban bánási identitást építő közösséget tudott formálni. A bánási önazonosság szociokulturális alapú: legerősebb tényezője a saját erőfeszítésre épülő honkép. Másik fontos eleme: a nyelvi sokszínűség, mint természetes adottság, az emberek általános ismertető jegye volt a több nyelvű kommunikációs készség. S ebből következik a harmadik: a különbségekben való létezés elfogadása, mintegy sajátos történeti törvényszerűségként tudomásul véve. Fönti tulajdonságok együttes beépülése a társadalmat alkotó népek kollektív normáiba teremtette meg a bánási régió fogalmát. A Temesi Bánság átadta helyét a bánási régiónak, az impopulatio és kolonizáció a polgárosodásnak és nemzeti haladásnak. A tartományt fölvaltó megyerendszer az igazgatási széttagoltságot jelentette az egységes szerkezetű Temesi Bánsággal szemben. A fejekben, az érzetekben és a magatartásban azonban nem bomlott föl a tartomány. A reformkor embere is tudta, hogy bár a megyék önálló utat járnak, átívelnek normák a tartományi korszakból. Hisz az alapító telepestársadalom gyermekeiről, unokáiról van szó, akik maguk interiorizált értékek hordozói voltak, s akik – vélhetően a megyékben is pusztán három részre decentralizált Temesi Bánságot láttak.

Sajátos foglalkoztatási viszonyok a szövetkezetekben¹

Mélypataki Gábor

Miskolci Egyetem Állam és Jogtudományi Kar, Miskolc

jogmega@uni-miskolc.hu

A szövetkezetek régóta a magyar gazdaság egyik alapegységének tekinthető személy – és vagyonegyesítő társasági forma. A szövetkezetben a tagok valamilyen általában a jogszabályban meghatározott célra jönnek létre és fejtik ki hatásukat. A szövetkezetekre vonatkozó legfontosabb szabályokat a Polgári Törvénykönyv (Ptk.) és a Szövetkezeti törvény (Szöv.tv.) tartalmazza. A Ptk.-ban a jogi személyekre vonatkozó szabályanyagban találunk utalást a szövetkezetek általános szabályaira, míg a Szöv.tv.-ben az egyes szövetkezettípusokra eltérő rendelkezéseket. A szövetkezetekre vonatkozó szabályanyagból első sorban a szövetkezetekben előforduló sajátos foglalkoztatási viszonyokat szeretném kiemelni, melyekkel kapcsolatosan számtalan az elméleti és gyakorlati bizonytalanság.

A kiindulópontunk, hogy a szövetkezetek esetében a személyegyesítő jelleg van olyan fontos, hanem fontosabb, mint a vagyonegyesítő jelleg. Ez azt jelenti, hogy számtalan szövetkezetben a tagok személyes közreműködés keretében valamilyen tevékenységet (munkát) fejtenek ki a szövetkezet érdekében. Az előadásomban és az elkészíteni tervezett tanulmányomban azoknak a jogviszonyoknak a vizsgálatát tervezem megvalósítani, amelyek személyes közreműködés formájában valamilyen munkavégzést valósítanak meg. Ebből a szempontból a szövetkezeteket és az egyes jogviszonyokat is csoportosítani szükséges. A személyes közreműködés a szövetkezeti tag részéről megvalósulhat megbízási szerződés vagy munkaszerződés megkötésével. A megkötött szerződés típusától függően kell alkalmazni a Ptk. vagy a Munka törvénykönyv (Mt.) szabályait. Ezek a viszonyok viszonylag letisztázottak a jogi alapjukat tekintve. A személyes közreműködés azonban sajátos szövetkezeti „foglalkoztatási” jogviszonyok keretében is megvalósulhatnak, amelyeknek a jogi háttere nem tisztázott kellő mélységig és nem feltétlenül szolgálja a kiszolgáltatottabb fél (a munkát végző szövetkezeti tag érdekeit). Ennek okán a továbbiakban elsősorban az egyes szövetkezeti formákban megvalósuló sajátos foglalkoztatási viszonyokat fogom vizsgálni. A vizsgálat során az iskolaszövetkezetet és a közérdekű nyugdíjas szövetkezet párhuzamosan egy egységként vizsgálom meg, a szociális szövetkezeteket pedig egy másik egységként. Az agrárszövetkezetek szabályai nem igazán térnek el az általános szabályoktól így azt csak az említés szintjén elemzem majd. A leadandó publikáció terjedelmi korlátai okán pedig a hitelszövetkezetekkel egyáltalán nem foglalkozom a dolgozatomban.

---

¹ A tanulmány Nemzeti Kutatási Fejlesztési és Innovációs hivatal által támogatott „K 120158, K_16 kutatási témapályázat - A kiszolgáltatottabb fél helyzete a munkavégzési jogviszonyokban az európai és a magyar szabályozás tükrében” keretében készült.

Miskolc önálló törvényhatósági jogának megszerzése
Mihály Renáta
Pécsi Tudományegyetem, Pécs
mihalyr1@gmail.com

Miskolc státuszát a középkortól meghatározta, hogy a diósgyőri koronauradalom részét képezte, amely korlátozásokat is jelentett a város számára. A mezőváros számos privilégiummal rendelkezett, de önálló döntési jogköre korlátozva volt. Mivel az uradalom számos gazdasági és kulturális fejlesztésbe kezdett, a város a XVIII. század második felében erőteljesebben népesedett, virágzott ipara és kereskedelme, valamint kulturális téren is előre tudott lépni. A város vezetése annak érdekében, hogy a dinamikusan fejlődő település jogkörét szélesíteni tudja, egyre gyakrabban foglalkozott a szabad királyi városi rang elnyerésének gondolatával.

A szabad királyi városi rang megszerzésétől Miskolc számos előnyt várt. Ebből adódóan megannyi alkalommal ült össze a városi tanács. A vármegye, hogy megtartsa a várossal járó szellemi potenciálját és a cca. 30 ezer fős közteherviselői rétegét, nem támogatta Miskolc szabad királyi városi törekvéseit. A város vezetése azonban megkerülve a megyei döntéshozókat több alkalommal is a kormányhoz fordult segítségért, később pedig a jogszabályváltozások tették lehetővé, hogy a város az önálló törvényhatósági jog megszerzéséért harcolhasson tovább.

A szabad királyi város fogalma nem azonos az önálló törvényhatósági joggal. A szabad királyi várossággal együtt járt az önállóság, amely eleinte adományon, később törvényhozási intézkedésen alapult. A törvényhatósági jog viszont lehetőséget biztosított egy-egy város számára, hogy a megyével egyenrangú önálló törvényhatósággá alakulhasson át, területén maga gondoskodva a helyi önkormányzatról és az állami közigazgatásról, foglalkozhasson közérdekű országos ügyekkel, valamint ügyei intézése során a mindenkori kormánnyal közvetlenül érintkezhesen.

Számos megpróbáltatás után Miskolc városa 125 éves harcot vívott, hogy elnyerhesse az önálló törvényhatósági jogot, valamint a velejáró előnyöket. A mezővárosnak minden próbálkozása ellenére csak Ferenc József rendeletével sikerült törvényhatósági jogokhoz jutnia, így a város törvényhatósági jogállását 1909. január 1-jével kapta meg.

Bútorgyártás technológiájának fejlesztése az értékelemzés alkalmazásával

Nádasdi Ferenc, Keszi-Szeremlei Andrea

Dunaújvárosi Egyetem, Dunaújváros

nadasdi.ferenc@gmail.com, keszi.andrea@gmail.com

Magyarország az Európai Unió tagja lett. Megnyílt Magyarország előtt egy kb. 500 milliós piac. Ugyanakkor Magyarország piaca megnyílt az EU cégei előtt. Egy bútorgyártó és kereskedelmi kft. a versenyképessége növelése érdekében technológiai fejlesztést kívánt végrehajtani. A fejlesztéshez az EU – től pénzügyi támogatást kapott. A cég vezetése a hatékony technológia létrehozása érdekében a fejlesztést az értékelemzés (Value Analysis) alkalmazásával kívánta megvalósítani.

A cég tevékenységi köre szerteágazó, foglalkozik bútorgyártással, forgalmazással, szállítással. Termékskálája igen széles, kínálatát főként középkategóriás jó minőségű, de elérhető áru bútorok teszik ki. Ezen kívül megpróbálja kielégíteni az egyedi igényeket is. Magyarország teljes területére kiterjedő viszonteladói hálózattal rendelkezik és országszerte saját üzletekkel elégíti ki a vevői igényeket. A cég összesen 11 saját üzlettel rendelkezik. A vezetés feladata kettős: a minőség javítása mellett fejleszteni kell a termelői tevékenységet is. A cég vezetése azt várja, hogy ezen feladatok megoldása növelni fogja a bevételeket, illetve a nyereséget. A termékkel szembeni szigorodó elvárások, a fogyasztói igényekre épülő termékfejlesztés, a versenyképesség növelése valamint az egyre inkább gyorsuló technológiaváltások következtében, fontos szerepet kap a technológiai folyamatok műszaki és gazdasági paramétereinek folyamatos elemzése.

Értékelemzésünk tárgya, a bútorgyártás folyamata. Fő alapanyag a laminált faforgácslap. Mely úgy készül, hogy natúr forgácslapra hő préseléssel, műgyantával átitatott dekorpapírt préselnek. A műgyanta biztosítja a termék felhasználáskori igénybevételekkel szembeni ellenállóságát, a széles választékú dekorpapír pedig korlátlan lehetőséget ad a bútortervezők, építészek, enteriőr-tervezők fantáziájának. Ezt a az alapanyagot egy előre kitervezett térkép alapján számítógép vezérlésű táblafelosztóval méretre darabolják. A felosztás után a félkész munkadarabok átkerülnek a CNC megmunkáló központba, itt elvégzik az esetleges bevágásokat, kerekítéseket, fúrásokat melyek a késztermék összeillesztését és külső megjelenését biztosítják. A következő lépésben megtörténik a darabok élzárása, ezzel a művelettel eltüntetik a vágott éleket és létrehozzák a tetszetős megjelenést. Ezzel a bútorok összes alakrésze elkészült. A továbbiakban két lehetőség adódik, a bonyolult, vagy nagyméretű nehezen összeállítható bútorokat a dolgozók kézsre szerelik és így kerülnek raktározásra, az egyszerűbb, kisebb bútorok a csomagoló részlegre kerülnek. Itt karton dobozba helyezik őket kialakítva az úgynevezett lapra szerelt terméket. A lapra szerelt termékeket raklapra stócolják és így kerülnek raktározásra.

Elismerésemélet a kisebbségpolitikában
Nagy-Menyhárt Szidónia
Debreceni Egyetem
Szociológia és Társadalompolitika Doktori Program, Debrecen
nagysz@gyergyoremete.ro

A kisebbségpolitika napjainkban is aktuális kérdéskör úgy nemzeti, mint nemzetközi szinten. Az első világháborút követő tárgyalások alkalmával „újrarajzolták” Európa térképén az országhatárokat, amelynek során kisebbségi csoportok jöttek létre más országok területén. A trianoni békeszerződés eredményeképpen magyar nemzetiségű állampolgárok lakta területeket csatoltak más országokhoz, amely következtében a magyar kisebbségek napjainkban is harcolnak jogaik elismeréséért. A romániai magyar kisebbség egyik ékes példája az elismerésért folytatott küzdelemnek.

A társadalomfilozófiában három neves filozófus, Charles Taylor, Axel Honneth és Nancy Fraser nevéhez fűződik az elismerésemélet kidolgozása. Charles Taylor elméletében a méltó elismerés fontosságát hangsúlyozza. Axel Honneth három elismerési szférát különböztet meg, amelyben egyrészt családi kapcsolatok, másrészt a jogi keretek, harmadrészt pedig a társadalmi viszonyok kapcsolják össze az egyéneket. Nancy Fraser elméletében különbséget tesz az elosztás és elismerés között.

A társadalomfilozófia ezen irányvonala a kisebbségpolitikában is adaptálható. A rendszerváltást követő időszakban a kisebbségi csoportok elismerés igénye felértékelődött. Előadásomban a Romániában élő magyar kisebbség helyzetét két nézőpontból vizsgálom. Egyrészt Magyarország nemzetpolitikáját elemzem a státusztörvénytől a kettős állampolgárságig, különös figyelmet fordítva a sajtóelemzésre. Másrészt pedig a többség-kisebbség viszonyát tanulmányozom Romániában, a politikai reprezentativitás szintjén.

Gáz-csapda: konfliktus és együttműködés a Földközi-tenger keleti medencéjében

Nagy Milada

Budapesti Gazdasági Egyetem Külkereskedelmi Kar, Budapest
nagy.milada@uni-bge.hu

Izrael konfliktusokkal terhelt kül- és belpolitikai helyzetét tovább nehezítette a 2010-ben a Földközi-tengerben felfedezett földgázlelőhelyek tulajdonlásának vitája. Libanon és Ciprus egyaránt megpróbálja érvényesíteni az érdekeit, mindeközben az egyre erősödő palesztin önállósági törekvésekkel is számolnia kell a zsidó államnak, amelyek az ország – és értelemszerűen a térség – energiabiztonságára is fokozottan hatnak.

A Közel-Keleten a történelem során az energiaforrásokért már több esetben vívtak háborút. Izrael és Libanon egyébként is békétlen viszonyához újabb adalékként jelentkezett a véleménykülönbségük a tengeri határvonal meghatározásában, amely határvonal az újonnan felfedezett földgázmezők kiaknázása miatt fokozott jelentőséggel bír. Ciprus és Libanon között szintén a tengeri határok rögzítése kapcsán merült fel nézeteltérés. A három nevezett államnak egyelőre nem sikerült közös nevezőre jutnia a kérdésben, annak ellenére sem, hogy az Egyesült Nemzetek Szervezetét is bevonták a rendezésbe.

A kialakult helyzetet bonyolítja Izrael és Egyiptom 2018-as gázszállítási megállapodása, amely az egyiptomi közvélemény negatív kritikáját váltotta ki. Egyiptom évtizedekig szállított földgázt a szomszédos Izraelnek, azonban a tavalyi szerződésük már fordított előjelet tesz a szereplők közé.

A korábbi évek, évtizedek energiaellátási „térképe” megváltozik, az importőrökből exportőrök válnak, ezáltal a hatalmi játszmákban az erőviszonyok is módosulnak. Egy olyan militarizált régióban, mint a Mediterráneum keleti medencéje, egy több tényező, újabb viszály magában hordozza az eszkalálódás veszélyét.

A vallásszabadság aktualitása a köznevelési intézményekben

Novák István

Miskolci Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar, Miskolc

novakistvan71@gmail.com

Amint az közismert, a II. Vatikáni Zsinat egyik jelentős dokumentuma a vallásszabadság új dimenziójáról szól. A kérdés az, hogy az üdvösség útján a nem keresztény vallásokkal, valamint a keresztény, de nem katolikus egyházakkal szemben milyen magatartásunk legyen, továbbá a katolikus hit átadása során milyen gyakorlatot kövessünk saját hitigazságaink bemutatása és a másik vallás megismerésével kapcsolatban. Különösen fontos ez a kérdés akkor, amikor egy katolikus köznevelési intézményben egyrészt akár más keresztény egyházakhoz tartozó diákok és pedagógusok vannak jelen másrészt, amikor egyáltalán nem magától értetődő a vallásosság, illetve annak megnyilvánulásai. Tanulmányunkban arra keressünk választ, hogy a katolikus iskolákban milyen utat járjunk be a vallások egymásmellett élése, megismerése során, valamint a nem vallásgyakorlók és a vallásukat fontosnak tartók között mi a helyes kapcsolat a vallásszabadság kérdésében.

A vallásszabadság teológiailag a zsinat szerint a vallási közösségek szabad működésén alapul, másrészt a családban játszik szerepet, harmadrészt meg kell határozni az állam hatalmi szerepét e kérdésben és a vallásszabadság korlátait is értelmezni kell.

A vallásszabadság esetében ma több feladta van a teológiának, a jognak és a pedagógiának. A vallásszabadság az intézményeink esetében egy óriási lehetőség arra, hogy Krisztus tanítása megjelenhessen a szekularizált világban. Bár a semlegesség elvét még ma is sokan vallják hazánkban és Európában egyaránt, a teológusok egyre inkább rádöbbennek a mai nyugati multikulturalizmus, globalizáció és vallási „túlkinálat” miatt, hogy új lényegi elemekkel kell kiegészíteni a vallásszabadság elvét. Az iskolában megjelenő „multireligioizmus” miatt például Ausztriában komoly kérdésként jelenik meg, hogy a vallások, ezen belül is az iszlám hozzátartozik-e a mindennapokhoz? E kérdésre választ adva egyébként a vallásszabadság kérdését is érinti feleletünk. A szekularizált világ a vallásszabadság alatt a szétválasztást értette és érti. A teológia világa, a legtöbb és legjelentősebb vallások szerint azonban arra utal, hogy a vallásszabadságnak nem az az értelme, hogy szabadon távol lehetek a vallástól, hanem hogy az értelemszerűen összetartozik a mindennapi élettel.

Az excel táblázatok mint az aszimmetrikus információ forrásai a gazdasági szervezetekben

Óri Viktória

Szent István Egyetem, Gödöllő

vori1972@gmail.com

Tanulmányomban a gazdasági vállalkozásokban dolgozók által egyénileg készített excel táblázatok használatának az üzleti folyamatokra gyakorolt hatásaival foglalkozom. Megvizsgálom, hogy milyen okok eredményezhetik, hogy egy egyébként megfelelő infrastruktúrával és informatikai rendszerekkel rendelkező vállalat esetében a dolgozók az excel-t hívják segítségül a napi munkájuk elvégzéséhez. Felteszem a kérdést, hogy vajon a rendszerek használatával kapcsolatos attitűd, valamint az excel használat mértéke, illetve egyéni szinten mért fontossága között van-e összefüggés, és amennyiben létezik kapcsolat, akkor az milyen jellegű.

Egy magyar tulajdonban lévő nagyvállalat dolgozóinak körében, a témával összefüggésben végzett vizsgálat a felhasználók informatikai rendszerekhez való viszonyát, illetve az ezekkel kapcsolatos elvárásaikat vizsgálja. A kutatás eredményei rámutatnak, hogy a felhasználói szokások, és a rendszerekkel kapcsolatban felmerülő vélt vagy valós hiányosságok hogyan vezetnek el az információs aszimmetria kialakulásához, amely állapot az üzleti környezetben, és kifejezetten az operatív működés szintjén komoly fennakadásokat és hibás döntéseket is eredményezhet. Kiderül, hogy a felhasználók döntő többsége által használt, egyénileg létrehozott és működtetett excel táblázatok éppen ennek az ideiglenes vagy végleges információhiánynak a felszámolása érdekében jönnek létre.

Nyilvánvaló, hogy a rendszerek használata helyett/mellett működő, egyénileg, vagy néhány dolgozó által közösen használt excel táblázatok kedvezőtlen hatással vannak a vállalati folyamatok informatikai rendszerekkel támogatott működésére, hiszen így a vállalati információ közös rendszerek révén biztosított általános elérhetősége sérül kisebb vagy nagyobb mértékben. Ezért a dolgozat befejező részében, saját tapasztalataim és a dolgozók felvetései alapján javaslatot teszek az információs ellátottság szempontjából kiegyenlített üzleti környezet kialakítására vonatkozóan.

A felek rendelkezési joga és a bírói pervezetés
Papp László
Debreceni Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar, Debrecen
papp.laszlo@law.unideb.hu

A modern polgári perrendtartások alapelvei közül a rendelkezés elv fejezi ki legjobban az eljárás polgári peres jellegét. Az elv értelmében a felek szabadon rendelkeznek perbe vitt jogaikkal, ők a per urai. Bár az elvet kifejezetten a modern perrendtartás elveként szoktuk jellemezni, azonban látni kell, hogy már a középkori perjogunkban is jelen volt, sőt azt teljes mértékben áthatotta. A rendelkezési elv korlátlan érvényre juttatása a kodifikáció hiányával együtt nagymértékben hozzájárult a középkori perek elhúzódásához. Így akkor, amikor a 18. század végén elkezdődnek a kodifikációk, kezdetben tévesen a rendelkezési elv mechanikus korlátozását tűzték ki célul. Hamar bebizonyosodott, hogy az adminisztratív korlátozások nem vezethetnek eredményre, s így a 19. századi törekvések a rendelkezési elv rendszerszintű korlátozására irányultak, amelyek kialakították a peres eljárások ma is ismert európai skáláját. Az adminisztratív korlátozásokkal szemben a dogmatikai alapon nyugvó rendszerszerű korlátozásban a bírói pervezetés erősödését látjuk. Ebből adódóan a modern perrendtartások az elmúlt 200 évben egy olyan skálán helyezhetőek el, amelynek egyik végpontján egy liberális szemléletű perrendtartás, míg a másik végén egy erős pervezető jogosítványokkal felruházott bírót tartalmazó perrendtartás áll. Az előadás ennek a logikai gondolatnak a keretében mutatja be az első hazai kodifikációs kísérleteket, és értékeli az osztrák perrendtartás hazai bevezetését abból a szempontból, hogy mennyiben feleltethető meg egy modern perrendtartásnak.

A magyar városi-térségi fejlesztések értékelése az EU-s források tükrében

Pupp Zsuzsanna
Széchenyi István Egyetem, Győr
pupp.zsuzsanna@sze.hu

Az elmúlt időszakban számos definíció született a város fogalmának leírására, a városi funkciók meghatározására. A rendszerváltást megelőző időszakban a magyar városok többsége az ipari fejlődés szolgálatában állt, fejlődési pályájukat elsősorban az ipari, azon belül is a nehéz ipari fejlesztések mentén határozták meg. Érdekes megvizsgálni azokat a városokat, akik ezzel ellentétben más területre helyezték a hangsúlyt. Siófok, Keszthely, Sáropatak például, mint turisztikai központ vizionálta magát a városhálózaton belül.

A rendszerváltást követő időszakban - a központi tervezést ellensúlyozandó - hazánkban is megjelent a külföldi működőtőke, az FDI beérkezésének döntési mechanizmusa különböző, de térségünkben csaknem azonos szempontokat vett figyelembe. A szempontok mellett a megtelepülő külföldi vállalatok stratégiái, fejlesztési elvei is fontos szerephez jutottak egy-egy beruházás elindításában. A kelet-közép-európai országokba érkező külföldi működőtőke jórészt hasonló beruházásokat generált, apró különbségek azonban kitűnnek az egyes országok vizsgálatakor.

Az Európai Unió csatlakozásokat követő időszakban a térség országai számára fontos szerephez jutottak az előcsatlakozási alapok és az uniós fejlesztési források, melyek céljai és eredményei szorosan összefüggnek a kohéziós politika irányjaival. A Magyarországon elérhető források stratégiai vonatkozásai egymásra épülnek, a Phare Program (2000-2007), az Új Magyarország Fejlesztési Terv (2007-2013), a Széchenyi 2020 (2014-2020) operatív programjai mind jelentős beruházásokat generáltak és komplex lehetőséget nyújtottak - és nyújtanak ma is - a városi szereplők számára. Természetesen minden tervezési időszakban más és más elvárásokkal és eredményekkel találkozunk, azonban a lehívható források egyértelműen hozzájárulnak a városok fejlődéséhez. A jelenleg is futó tervezési időszak 2021-ben véget ér, ezzel egyidejűleg a következő fejlesztési ciklusban megnyílhat a lehetőség a komplex térségi tervezés előtt. Annál is inkább megalapozott ez, mivel a települések viszonya már nem a korábban megszokott szerint alakul, város és térsége szoros kapcsolatban állnak egymással.

Innováció és munkajog
Rácz Zoltán
Miskolci Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar, Miskolc
racziroda@gmail.com

A technikai fejlődés hatására az ember a munkavégzési viszonyokban egyre inkább háttérbe szorul. Az információs társadalomban egyre nagyobb teret kap egyrészt a digitalizáció vagy elektronizáció, másrészt pedig a robotizáció. Ezek a változások a jog egészét is válaszút elé állítják és ez a megállapítás igaz a jog egyik különleges „szeletére”, a munkajogra is. A munkajog a maga eszközeivel próbálja követni a technikai fejlődést, illetve a társadalom részéről két irányból felmerülő igényt, a munkáltatók oldaláról a rugalmasságot (flexibility), a munkavállalók oldaláról a szociális biztonságot (social security). A kétféle igény ötvözéséből alakult ki a flexicurity mozaikszó, amely olyan foglalkoztatást jelöl, amely egyszerre próbálja kielégíteni a munkaviszony alanyainak igényeit. Ezen tények hatására a hagyományos munkaszerződés átértékelődik, megnőtt az igény az általánostól eltérő foglalkoztatási formák, az ún. atipikus munkaviszonyok iránt. A technikai fejlődés hatására az atipikus munkaviszonyok körében egyre nagyobb jelentőséget kap a távmunka, amelynek jellemzője egyrészt, hogy nem a munkáltató székhelyén végzi a munkáját a munkavállaló, hanem vagy otthonában, vagy egy bérelt földrajzi helyen; másrészt, hogy a munkavégzés a munkáltató, vagy kevesebb esetben a munkavállaló tulajdonát képező számítástechnikai, illetve információ-technológiai eszközzel történik. Ebben az esetben a munkaviszony atipikus jellege azáltal domborodik ki, hogy a munkavállaló nem a munkáltató székhelyén, telephelyén dolgozik, a munkavállalónak gyakorlatilag be sem kell lépni ezekre a helyekre, hiszen a munkáját is elvégzi otthonában vagy a bérelt irodában számítástechnikai eszközzel, majd annak eredményét ugyanezen eszközzel továbbítja a munkáltató felé. A másik jellemzője ezen atipikus munkaviszonynak, hogy függetlenül a tulajdonviszonytól, tehát, hogy a munkáltatóé-e az eszköz, vagy a munkavállalóé, a használt eszköz minden esetben számítástechnikai vagy információ-technológiai eszköz, szemben az általános munkaviszony keretei között használt eszközökkel, gépekkel.

A munkavégzés nagyon sok munkáltató esetében már robotok révén történik. A robotizáció hatására kezd átalakulni a munkaerőpiac, kettős hatással: egyrészt a robotizáció kiválthat munkanélküliséget is, másrészt szakember hiányt is okozhat.

A fenntarthatósági jelentések könyvvizsgálata
Reizingerné Ducsa Anita
Budapesti Corvinus Egyetem, Budapest
anita.ducsa@uni-corvinus.hu

A fenntartható fejlődés vállalati integrációjának velejárója, hogy e tevékenységükről a vállalatok kommunikációs csatornákon keresztül nyilvánosan is beszámolnak, mert ettől rövid, vagy hosszú távon versenyelőnyt is remélnek. Dolgozatomban a fenntarthatósági jelentések tartalmával, illetve azok könyvvizsgálatával foglalkozom. Felmérem ezen jelentések információtartalmát, keresem a választ arra, hogy ezen jelentések készítői ténylegesen társadalmilag felelősnek tekinthetők-e. Vizsgálom a könyvvizsgálat minőségét az érdekhordozók preferenciái alapján.

Kutatásom során igazoltam, hogy fenntarthatósági jelentések könyvvizsgálata növekvő relevanciával bír az érintettek körében annak ellenére, hogy annak könyvvizsgálata nem tud kellő bizonyosságot felmutatni a felhasznált adatok sokrétűsége és a vélemények szubjektivitása miatt. Megvizsgálva a Magyarországon közzétett fenntarthatósági jelentéseket arra jutottam, hogy a fenntarthatósági jelentések könyvvizsgálata értéket teremt. Éréket teremt az által, hogy a megbízható és hiteles adatok nagyobb valószínűséggel képezik részét a vállalati döntéshozatalnak. Értékteremtő hatása van annak is, hogy megbízható riporting rendszer nélkül nem lehet fenntarthatósági eredményt elérni. A külső érintettek, elsődlegesen a befektetők és az elemzési szakértők magasabb bizalmi szintre emelkednek és jobb döntéseket tudnak hozni a vállalattal kapcsolatban, amennyiben az auditált pénzügyi kimutatás mellett auditált fenntarthatósági jelentés is a birtokukban van.

Az európai biztonságfelfogás változása
Remek Éva
Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Budapest
remek.eva@uni-nke.hu

Közhelynek számít, de tény, hogy a hidegháborút követő időszak biztonsági kihívásai, kockázatai nemcsak tartalmukban, de minőségükben és főleg intenzitásukban is megváltoztak. A jobb megértéshez azonban elengedhetetlen a hidegháborús struktúrát jellemző kihívások és kockázatok ismertetése is, mert az összehasonlítás kellő igazolást ad a tény igazolására.

Az európai biztonságfelfogást annak keretei, szereplői és azok működésének együttese adja. Az előadás vizsgálati időkerete az 1990-es évektől, némi előzménnyel tarkítva, napjaikig veszi górcső alá a változások mozgatórugóit. Az elméleti keretet a biztonság realista és liberális felfogása jelenti, míg az európai biztonsági rendszer kiterjedésének a kereteit a kollektív biztonsági és a kooperatív biztonsági rendszerben a kollektív védelem, illetve a partnerségi kapcsolatok jelentik. E sokféle keret adta közegben az egyéni és a kollektív biztonság tárgyalása kapcsán a soft power (puha eszközök) kiemelése adja működés együttesének az alapját.

A biztonsági tanulmányok interdiszciplináris tudomány terület, így a vizsgálati módszerek és eszközök között szerepe van a hadtudomány, a nemzetközi tanulmányok, a közgazdaságtudomány, a történelemtudomány, a filozófia és a politikatudománynak, nem elfeledkezve az együttműködést biztosító jogi keretet sem, így az állam- és jogtudomány is.

A biztonság az egzisztenciális létfenyegetettség hiánya. Az előadás különösen nagy hangsúlyt fektet annak bizonyítására (a biztonságfelfogás valós változására), hogy a hidegháborús időszak után a gazdasági és a társadalmi biztonság felértékelődik. Ennek bizonyítás a koppenhágai iskola szektor elméletének felhasználásával történik.

Összegésképpen azt mondhatjuk, hogy a különböző szektorokban (a szektorelmélet alapján öt szektorban) a változások következményei az európai szereplők, nevezetesen a nemzetközi szervezeteknél is mély változásokat indítottak el. Ebből adódóan az új biztonsági kihívások új feladatkezelést (válságkezelést) igényelnek, továbbá a válságkezelésben új eszközök, módszerek alkalmazását teszik szükségessé.

A kulturális sokk újraértelmezése - enyhülő tünetek?

Rudnák Ildikó

Szent István Egyetem, Gödöllő

Rudnak.Ildiko@gtk.szie.hu

Jelen tanulmány arra keresi a választ, hogy a kulturális sokk tünetei – amit a klasszikus kultúrakutatók írtak le, elemeztek – miként jelennek meg napjainkban. A konvergencia víziója, miszerint az ezredfordulóra az egész világ egy nagy globális falu lesz, már a megjelenésekor is megosztottságot hozott (egyeselek vonzódnak, mások visszataszítóknak találták), ugyanakkor a kísérőjelenségei – gondoljunk csupán az ugrásszerűen fejlődő információs technológiára – egyértelműen alátámasztják a mindennapi életünkbe való komoly befolyást.

Az új környezetben való megmártózás természetes következményei manapság sem mások, a megszokott környezet elvesztése, a kommunikációs diszfunkció, avagy az identitáskriszisz meglévő és kezelendő jelenség, ugyanakkor a társas készségek erőteljes IT-jelenléte, valamint a hihetetlenül felgyorsult információáramlás az érzelmi megnyilvánulásokat, a gondolati stabilitást kevésbé bizonytalanítja el, mint az nyilvánvaló volt a korábbi vizsgálatok során.

A tanulmány empirikus részében magyar állampolgárok külföldi munkavállalásával kapcsolatos kutatási anyagot használok. Kurrens adatbázisunk strukturált interjúit és kérdőíves kitöltéseit összevetve próbálok bizonyítani, hogy a kulturális sokk érzete, az arra adott reakciók függetlenül a desztinációtól, az elmúlt 10 évben átalakultak, a mértéküket tekintve enyhültek, viszont megjelentek más, a 21. századi embert kihívás elé állító feladatok – többek között a függőségek –, amelyeket a beilleszkedési kompetencia fejlesztésével, a kulturális intelligencia elemeinek tudatosításával lehet kezelni.

A provizórium és a definitívum bírósági reformjai
Szabó Mátyás
Nemzeti Közszolgálati Egyetem
Közigazgatás-tudományi Doktori Iskola, Budapest
szabo.matyas.nke@gmail.com

*Az Emberi Erőforrások Minisztériuma ÚNKP-18-3-II-NKE-58
kódszámú Új Nemzeti Kiválóság Programjának támogatásával készült*

Az 1848-as események folytán Magyarország a polgári átalakulás útjára lépett, ami a szabadságharc sajnálatos eseményei és bukása, valamint az azt követő birodalmi önkény alatt sajátosan és ellentmondásosan, de folytatódott. A modern magyar polgári jogállam végül a kiegyezést követő évtizedek jogalkotó tevékenysége eredményeként jött létre. A bírói függetlenségről szóló – idén 150 éves – 1869. évi IV. törvénycikk, valamint a bírói szervezetrendszer szabályozó 1871-es jogszabályok előképét azonban sok tekintetben a neoabszolutizmus alatt bevezetett ideiglenes és véglegesnek szánt rendtartásban és szervezetrendszerben is láthatjuk.

A közigazgatástól elválasztott független bírói szervezetrendszer, a rangok és fizetési osztályok, valamint az anyagi és eljárásjogi kódexek bevezetése is modernizálták a magyarországi jogszolgáltatást a neoabszolutizmus korszakában, melynek fogadtatását azonban a szabadságharcot követő megtorlások, a magyar államiság megszüntetése, az ország területének felszabdalása és az önkényes, centralizált új rendszer a magyarság szemében visszássá tette. A kutatás során a birodalmi kormánylapban (Reichsgesetzblatt) közzétett császári nyílt parancsok és miniszteri rendeletek elemzésével kívánom bemutatni a rendes bíróságok szervezetét és működését a provizórium és definitívum időszakában. Emellett igyekszem bemutatni azokat a normákat, amelyeket egy-egy rendelkezés révén kifejezetten előremutatónak tekinthetünk, különösen az 1849. július 14-i császári határozatot, illetve a birodalmi belügy-, pénzügy- és igazságügyminiszter 1853. január 19-i közös rendeletét a politikai igazgatási és bírói szervezetrendszeréről.

Magyarország térségeinek szerepe a XXI. századi európai uniós kohéziós politikai törekvésekben

Szabó Pál

Eötvös Loránd Tudományegyetem

TTK FFI Regionális Tudományi Tanszék, Budapest

szpkact@caesar.elte.hu

Európa sokszínű a földrajzi térségtípusok tekintetében, és a különböző térségek szerepe, versenyképessége, s így előnyei és problémái a mindenkori társadalmi, gazdasági helyzettől, a kor elvárásaitól függenek. Régiók emelkednek ki, vagy éppen süllyednek el a különböző gazdasági korszakváltások idején.

A különböző európai országok területpolitikájában már régóta figyelmet kapnak az egyes térségek és társadalmi, gazdasági specialitásaik. Ezen túl a részben eltérő regionális földrajzi jellemzők alapján az országok területi szakpolitikai kihívásai közötti eltérések is nyomozhatók. Az Európai Unió regionális politikájának kialakulásával, fejlődésével ez részben európai szintre emelkedett, és az általánosított térségtípusok és problémáik a szakpolitika alanyaivá váltak.

A különböző uniós költségvetési ciklusokban el-eltért a földrajzi térségek megjelenése a szakpolitikában, és míg egyesek egyre nagyobb szerepet kaptak, addig mások lassan háttérbe szorultak. Ez részben a változó társadalmi, gazdasági jellemzők miatt van, másrészt súlyuk a mindenkori szakpolitikai álláspontok és a térségi lobbik függvénye is. Ahogy munkánkban feltárjuk, az 1990-es években került a jelenség kiemelt fókuszba, majd a 2000-es években – a kelet-közép-európai fejletlenség „belépésével” és dominánssá válásával – a térségtípusok ügye háttérbe szorult. Az ezt követő időszakban zajló lassú fejlettségi konvergencia, valamint a gazdasági válság eltérő térségi hatásai miatt aktuálisan ismét erősödik a különböző térségek szereplése az európai regionális statisztikai, kutatási és szakpolitikai rendszerekben. Felmerül a kérdés, hogy Magyarországot miként érintik ezek?

Magyarország az európai földrajzi térségtípusok tekintetében vegyes, mivel nem rendelkezik tengerparttal (illetve nincsenek tengeri szigetei), tengeren túli térségei, magashegységei, ritkán lakott zónái, és Budapest kivételével európai nagyvárosi agglomerációi sem. Egyrészt a síkvidék, domság a domináns, viszonylag sűrű vízhálózáttal és érdemi vízkészletekkel. Másrészt, a társadalmi oldalt nézve pedig megállapítható, hogy a határmentiség kiemelt szerepű, mivel az ország megyéinek java határ menti terület, valamint az ipari átalakulásra váró térségtípus és az elmaradott rurális agrár térségtípus pedig érdemben jelen van még az országban. Munkánkban rámutatunk arra is, hogy Magyarország területeinek milyen jellemzői vannak az új európai uniós statisztikai rendszerekben, térségtípusizálásokban, és milyen lehetőségei és problémái vannak az újonnan formálódó európai uniós térségi lobbik (például makroregionális stratégiák) időszakában.

Eltérő dinamizmusú csoportok egyszerű demográfiai modellje

Szabó Richard

Óbudai Egyetem, Budapest

szabo.richard@kgk.uni-obuda.hu

Európa országai általában demográfiai szempontból heterogének. Történelmi léptékben a jelenkor a változások időszaka. Ha visszatekintünk a XX. századra, annak második felében két fontos esemény határozható meg, a második világháború, és az 1990-es évek politikai-gazdasági-társadalmi átmenete, a tranzitivitás, melyet – egyesek által vitatottan – rendszerváltásnak is neveznek.

A tanulmány alapvetését Koszovó függetlenedésének demográfiai vetülete adta. Ötletként felmerült a folyamat modellezésének lehetősége, egyszerű duális módon, két demográfiai csoport képzésével. A modell fiktív, de logikája továbbgondolásra serkent/érdemes. Az elképzelés alapján, hipotetikus módon lett kidolgozva egy két eltérő dinamikájú csoportot meghatározó modell. Valamennyi vizsgált esetben az első, kezdetben domináns létszámú csoport dinamikája állandó, kizárólag reprodukálja önmagát. A második, kezdetben lényegesen kisebb létszámmal induló csoport viszont lényegesen nagyobb reprodukciós képességgel rendelkezik, - akár az ötszöröse is az első vizsgált csoporténak – így viszonylag csekély számú periódusidő (fordulat) alatt túlszárnyalja annak számosságát, vagyis „leszaporodja”.

A tanulmány különböző scenáriókat vázol fel a dinamikusabb oldalon, az egyszerűség kedvéért páros számú változókkal (tíz, nyolc, hat és négy). Az alapmodell 90-10 kezdő aránnyal és a 90 állandó, a 10 ötszörös reprodukcióval számol. Így két periódus által átfordulnak a kezdő arányok 90-10-ről 90-250-re. Ez a legdinamikusabb „leszaporodási” modell. A második variációja a modellnek 80-8-as kezdőértékkel, két és hat dinamizmussal, (amely állandó, illetve háromszoros szorzót jelent), konstruálódik. A harmadik variáció 60-6 kezdőértékkel, és a kisebb változó négy és hat dinamizmus változatokkal kerül kidolgozásra. Végül egy 72-10 alap kettő-négy valamint hat-nyolc-tíz dinamizmussal számoló változat kerül modellezésre. Vizsgálat alá kerül a fordulati periódusok száma, és a kapott konkrét értékek.

Következtetésként az eredményeket konkrét szituációkra próbáljuk transzformálni, és extrapolálni az esetleges jövőbeni lehetőségekre.

Felmerülhet még a kezdeti páros értékek használata mellett a modell finomításaként bármilyen két tizedesre kerekített valós szám használata. Ezáltal a fertilitási ráta is beépíthetővé válik, így a teoretikus fikció tovább közeledik az esetleges valósághoz. A validitást természetesen az idő múlása fogja igazolni, tagadni vagy árnyalni.

Gondolatok az átalakuló munkavégzési struktúráról
Szekeres Bernadett
Miskolci Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar; Kúria, Miskolc
szekeresbern@gmail.com

A XX-XXI. század korábban nem látott kihívásokat tartogat(ott) a munka világa számára. E kihívások, változások nem csak munkajogi, de többek között szociális jogi kérdéseket is felvetnek. Röviden összefoglalva, kialakult egy új, heterogén munkavégzői köztes réteg, amely már nem a korábbi keretek között szerzi meg egzisztenciális biztonságát: nem a hagyományos, fordista modell szerinti, határozatlan idejű munkaviszonyban dolgozik, de nem rendelkezik a polgári jogi munkavégzésre jellemző gazdasági önállósággal sem, hiszen egy vagy kevés számú megbízóval, megrendelővel gazdasági függésben áll. A munkáltatók és munkavállalók tehát egyre növekvő mértékben elfordultak a hagyományos, tipikusnak tartott munkaviszonytól, miközben az új típusú, rugalmas, de a munkavégző számára egzisztenciálisan bizonytalan munkavégzés előtérbe került. Egyre több szakirodalomban felmerülnek az ehhez kapcsolódó kifejezések, mint az új típusú munkavégzés (new forms of work), önfoglalkoztatás, freelancer, gig-economy, amelyek e változás különböző megközelítéseit jelentik, eltérő problémák irányából megközelítve azt. De már nem csak a szakértők boncolgatják e problémát, hanem a gazdaság is felfigyelt erre a trendre, hiszen egyre több felületen ajánlják a „fogyasztóknak”, azaz az új típusú munkavégzés potenciális alanyainak, legyen az munkavállaló vagy munkáltató, illetve a jövő munkaereje, a hagyományostól eltérő munkavégzés lehetőségeit. Előadásomban a változásból fakadó problémákra reflektálok, hogy miért is szólítja fel a változás a szociális partnereket és a jogalkotót cselekvésre, azaz, a munkajogi védelem kiterjesztésére. Emellett megoldási lehetőségeket is megemlítek, illetve a korábbi megoldási kísérlet hibáival is foglalkozom, amely gondolatok szintéziseként kibontakozhat az arany középút a megoldásra, amely a rugalmasság megtartása mellett a biztonság kialakítására is törekszik.

Egészségtámogató mobil-alkalmazások bemutatása
Szolnoki Bernadett
Miskolci Egyetem Vállalkozáselmélet és Gyakorlat Doktori Iskola,
Miskolc
berballa@gmail.com

Napjaink civilizációs problémáinak eredményét több területen érezhetjük. Az előregedő társadalom, az ebből fakadó, hirtelen fellépő munkaerőhiány, a népesség (ezen belül a munkaképes korosztály) egészségi állapotának gyorsabb ütemű romlása, a digitális világ okozta negatív változások befolyással vannak például a vállalati működésre, a munkaerőpiaci folyamatokra, az ország egészségügyi helyzetére stb. A hazai munkáltatóknak a piacon maradás, a sikeres működés és a versenyképesség érdekében fel kell készülniük ezekre a külső tényezőkre.

A jövő munkavállalói az Y és Z generáció tagjai közül kerülnek ki. Az Y generációs korcsoport ugyan nem a számítógépes világba született, azonban jól kezelik azokat, gyorsan és rugalmasan sajátítják el a digitális lét újdonságait. A Z generáció tagjai azonban már gyerekkorukban megismertek az informatika és számítástechnika világával, így ők abszolút a digitális világban élnek.

A külső környezeti hatások, a munkahelyi stressz, a monotonitás, a felgyorsult és információgazdag munkavégzés főként az emberek egészségi állapotára és ezáltal fizikai és szellemi teljesítőképeségére van negatív hatással. A munkaképes, aktív korosztályra jellemző a mozgásszegény életforma, az egészségtelen táplálkozás, a digitalizációs léthez és a munkavégzéshez kapcsolható betegségek, elváltozások egyre gyakoribb észlelése, már nagyon fiatal korban is. Az egyéni szintű egészségfejlesztés egyik lehetősége a rendszeres testmozgást vagy a helyes táplálkozást támogató applikációk használata. A tanulmányban jó példaként bemutatásra kerül néhány mobil-alkalmazás, amely támogathatja egészségünket vagy mozgásra ösztönözhet a mindennapokban.

A digitalizáció térhódítása a sport világában a bevételek tükrében
Szűcsné Markovics Klára
Miskolci Egyetem Gazdálkodástani Intézet, Miskolc
vgtklara@uni-miskolc.hu

Napjainkra a digitalizáció a társadalom és a gazdaság különböző szegmenseibe „tette be a lábát” és napjaikban olyan területeken is elkezdte hódító útját, amit néhány évvel ezelőtt az emberek többsége gondolni se mert volna. Ilyen terület talán a sport is, ahová, ha nem is robbanásszerűen tört be, de lassacskán beszivárgott a digitalizáció, egy új fogalmat, iparágat, sportágat, az e-sportot létrehozva. Mind a szakemberek, mind a hétköznapi emberek körében vita tárgyát képezi, hogy vajon igazi sportnak tekinthető-e az e-sport, vagy pedig nem több egy versenyszerűen játszott számítógépes játéknál.

A tanulmányban „közgazdász szemmel” mutatom be a digitalizáció térhódítását a sport területén, a teljesség igénye nélkül, inkább csak néhány aktuális, ugyanakkor sokak számára meglepő adaton, diagramon keresztül. Mint például a globális e-sport üzletág bevételei, melyek évről évre folyamatosan és jelentős mértékben növekednek: 2017-ben 655 M dollárt tettek ki, 2018-ban már meghaladták a 900 millió dollárt, az idén várhatóan eléri az 1,1 milliárd dollárt, 2020-ra pedig a becslések szerint 1,5 milliárd dollárosra fog gyarapodni az üzletág. A bevételek jelentős része, mintegy 40%-a szponzoroktól, közel egyötöde pedig reklámokból származik. Ez talán nem is olyan meglepő, ha a nézőszámok alakulását megvizsgáljuk: 2017-ben 335 milliós, 2018-ban az előzetes adatok szerint 395 milliós közönsége volt az e-sportoknak, 2019-re pedig ez a szám előreláthatóan a 450 millió fő felé fog emelkedni. Az e-sportoknak köszönhetően egyes sporthoz kapcsolódó üzletágak is jelentős bevételeket könyvelhettek el az utóbbi években. Az e-sportfogadás globális árbevétele 2015-ben még „csak” 24 millió dollárt tett ki, mely a becsült adatok szerint 2016-ban már megközelítette a 400 milliót, 2017-ben a 750 milliót, 2018-ban pedig már 1 milliárd dollár felé emelkedett.

Annak ellenére, hogy a Nemzetközi Olimpiai Bizottság 2017 novemberében sporttevékenységnek ismerte el az e-sportot, még mindig vita tárgyát képezi, hogy sport-e az e-sport. A benne rejlő (üzleti) lehetőségeket felismerve a NOB titkára jó esélyt lát arra, hogy a 2024-es párizsi olimpiai játékokon, ha nem is hivatalos sportágként, de bemutató sportágként ott legyen az e-sport is.

A térbeli szempontok megjelenése az egészség egyenlőtlenségek csökkentésére irányuló szakpolitikai törekvésekben

Magyarországon

Uzzoli Annamária¹, Pál Viktor²

¹ MTA KRTK Regionális Kutatások Intézete

² Szegedi Tudományegyetem TTIK Gazdaság- és

Társadalomföldrajz Tanszék, Szeged

uzzoli@rkk.hu, pal.viktor@geo.u-szeged.hu

Az egészség egyenlőtlenségek az egészségi állapotban tapasztalható „egészség-eltérések, amelyek az egyének és a társadalmi csoportok eltérő társadalmi-gazdasági helyzetére vezethetők vissza, emiatt igazságtalannak, méltánytalanok tekinthetők. Csökkentésük meghatározó feladat és jelentős kihívás a nemzeti szakpolitikák számára, azonban hatásos beavatkozásokkal eredményesen mérsékelhetők, egyúttal érvényesíthetők a térbeli esélyegyenlőség szempontjai is. A területi különbségek nemcsak az egészség egyenlőtlenség térbeli megjelenésében, hanem az egészségügyi ellátáshoz való hozzáférés feltételeiben is jelen vannak. Ez az egyik oka annak, hogy az egészség egyenlőtlenségek csökkentése nemcsak az egészségpolitika feladata, hanem megvalósításában sokkal inkább integrált szemléletre és interszektorális megközelítésre van szükség.

Az előadásban arra a kérdésre keressük a választ, hogy az elmúlt években milyen formában jelent meg a térbeli esélyegyenlőség biztosítása az egészségpolitikai törekvésekben Magyarországon? A hazai egészségügy átalakítására vonatkozó intézkedésekben és tervezetekben mennyire érvényesülnek a társadalmi igazságosságot is figyelembe vevő térbeli szempontok? A kérdések megválaszolását az aktuális egészségpolitikai szakdokumentumok (pl. stratégiák, koncepciók, jogszabályok, jelentések stb.) tartalomelemzésén keresztül valósítottuk meg. Ennek során cél volt az egészség egyenlőtlenségek kezelésére irányuló egészségpolitika főbb időszakainak és jellemzőinek elkülönítése, valamint a területi tervezés és az egészségügy fejlesztése közti kapcsolat értelmezése. A legfontosabb eredmények között említhető, hogy 1990 után számos dilemma, részben ellentmondás alakult ki. Az ellentmondások a térbeli esélyegyenlőség tekintetében is érzékelhetők: a folyamat során egyszerre van jelen a gazdasági racionalizálás és a progresszivitással együtt járó térbeli koncentráció, illetve a méltányos, mindenki számára területileg is hozzáférhető egészségügy kialakítása.

A kvalitatív vizsgálatok útján szerzett tapasztalatok alkalmasak olyan szakpolitikai javaslatok megfogalmazására, amelyek hozzájárulhatnak a bizonyítékokon alapuló egészségpolitika megerősítéséhez az egészség egyenlőtlenségek csökkentésére vonatkozóan.

Az előadás a K 119574 számú projekt támogatásával készült, amely a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Alap finanszírozásában valósul meg.

Betonszekrény-fedlap gyártásának fejlesztése az értékelemzés alkalmazásával

Vámosi Kornélia

Budapest Gazdasági Egyetem, Budapest

vamosinelly@gmail.com

Keszi-Szeremlei Andrea, Nadasdi Ferenc

Dunaújvárosi Egyetem, Dunaújváros

keszi.andrea@gmail.com, nadasdi.ferenc@gmail.com

A betonszekrény-fedlap legfontosabb felhasználási területe a távközlés, valamint az információs technológia (IT). Az elmúlt évtizedekben az IT fejlődése robbanásszerű. Az IT egyes technológiai vezetékek nélkül is működőképesek, ennek ellenére a továbbító kábelekre még mindig szükség van. A távközlésben, kábeltvé szolgáltatásban a továbbító kábelek szerelése történhet föld feletti (léges) és földalatti kiviteli formában. A földalatti szerelésnél a kábelek műanyag csövekbe vannak húzva. Elágazásoknál, kötéseknél egy felülről nyitott betonszekrényben történik a kábelek toldása, kötése. Ezt a nyitott betonszekrényt, melynek felső szélé síkban van a járdaszinttel felülről egy előre gyártott vasbeton fedlappal (fedőlappal) fedik le. Ez a fedlap készülhet betonból, ha csak gyalogos és kisteher gépkocsiforgalom érinti, de készülhet acélból is, ha úttesti forgalom is keresztülhalad rajta. A termékkel szembeni szigorodó elvárások, a fogyasztói igényekre épülő termékfejlesztés, a versenyképesség növelése valamint az egyre inkább gyorsuló technológiaváltások következtében, fontos szerepet kap a technológiai folyamatok műszaki és gazdasági paramétereinek folyamatos elemzése. A betonszekrény-fedlap értékelemzéséhez kapcsolódó célok a következők: A fő cél: a termék piaci pozíciójának javítása. Részcélok:

- a felhasználói és gyártói igényeknek való jobb megfelelés
- a gyártásból eredő minőségi problémák megszüntetése
- a műveleti költségek csökkentése
- a műveleti idő csökkentése
- a technológia anyag- és energiafelhasználásának csökkentése
- a gyártási főfolyamat vagy berendezés kapacitás kihasználásának javítása
- a nehéz fizikai munka kiváltása
- egészség-, baleset- és környezetvédelem javítása.

Az értékelemzési projekt tárgya a betonszekrény-fedlap gyártásának értékelemzése. A szekrényfedél egyenlőszárú L-acélból, laposacélból, betonacélból stb. darabolással, vágással, hajlítással, hegesztéssel lett kialakítva. A szekrényfedelek kitöltése betonnal történik, vibrálással. A fedelek mozgatását /be- és kiemelését/ a szemescsavar és tartozékai teszik lehetővé. Szabadtéri /külsőtéri/ igénybevételnek és legalább 20 éves élettartamnak megfelelő korrózió ellen védő festéssel van ellátva. A gyártás 3 fő szakaszra tagolható: acélszerkezet gyártása, betonozási szakasz, utókezelési szakasz.

Az érem mindkét oldala: Aktuális munkajogi reformok a Szociális Jogok Európai Pillére keretei között
Zaccaria Márton Leó
Debreceni Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar, Debrecen
zaccaria.marton@law.unideb.hu

A Szociális Jogok Európai Pillére (Pillér) egy lehetséges fordulópontra jelöl az Európai Unió jogában a szociális jogok fejlődésében. Habár annak kimenetei egyelőre bizonytalanok, alappal következtethetünk arra, hogy néhány, a munkavállalói jogvédelem szempontjából fontos jogosultságot szabályozó norma előkészületben van. A Pillér hús alapvető szociális természetű jogot tartalmaz, ugyanakkor e jogok jogi karaktere egyelőre kérdéses. A jogalkotási tervek mindezzel együtt világosak az EU részéről, de a tényleges eredmények vélhetően csak hosszabb távon jelentkeznek majd. Kutatásomban a munkavállalókat megillető alapvető jogokra koncentrálok, különös tekintettel a kiküldési irányelv átfogó módosítására (2018/957/EU) és a kötelező munkáltatói tájékoztatásról szóló új irányelvre (lásd az eredeti szabályozást: 91/533/EK). Álláspontom szerint e két fontos terület megmutatja azt, hogy, hogy a Pillér valóban hatékony és a jogvédelmet ténylegesen szolgáló eredményekhez vezethet a jogalkotásban. Hipotézisem szerint e két irányelvi reform gyökerei azonosak és hasonló munkaerőpiaci problémákat hivatottak kezelni, ez pedig szorosán összeköti azokat. A kiküldési szabályok reformja a kiküldött munkavállalók alapvető jogainak védelmét erősíti meg, különös tekintettel az egyenlő munkáért egyenlő bér elv követelményeire, ugyanakkor némileg ellentmondásos is a szabályozás néhány tagállam által szóvá tett kvázi protekcionosita jellege miatt. A tájékoztatási irányelvi pedig szignifikáns szabályozó az újabb típusú munkavégzési formák tekintetében, ugyanakkor már létező problémákra és hiányosságokra is rámutat, ezeket együttesen pedig nagyrészt új eszközökkel próbálja kezelni. Fontos, hogy a "munkavállaló" fogalma nem egységes a tagállamok között, ugyanakkor az Európai Unió Alapjogi Kartájának (Karta) 31. cikkében szabályozott igazságos és méltányos munkafeltételekhez való alapvető jog tekintetében egyfajta egységes értelmezés mégis szükségesnek mutatkozik, márpedig ebben utóbbi irányelv jelentős előrelépéseket tehet. Előadásom összességében a Pillér fontosságára mutat rá azzal kiegészítve, hogy az az által felvetett munka- és szociális jogi (munkaerőpiaci, foglalkoztatási) problémák hogyan kezelhetők jogalkotási szinten, különös tekintettel a tagállamok közös érdekeire.

Az Internetes szupportív csoportok kommunikációs struktúrája
Zelena András
Budapesti Gazdasági Egyetem KKK Társadalomtudományi és
Pedagógia Intézet, Budapest
zelena.andras@uni-bge.hu

Fő kérdésem, hogy az Internet és szűkebben az újmédia keretrendszerében hogyan jelenik meg a segítségkeresés-segítségkérés gesztusa, hiszen a legtöbben e platformon kezdték a segítő lehetőségekre fókuszáló kutatást, ha traumatikus élmény éri őket, nehéz élethelyzetbe kerülnek.

Ahogy az újmédia egyre nagyobb lehetőséget teremt az élet legkülönbözőbb eseményeinek közzétételére, azok megosztására, úgy a felhasználók az átélt veszteségeiket is e felületeken osztják meg ismerőseikkel (s az újmédia működési elve, hozzáférhetősége következtében ismeretlenekkel is), s az *internetes felületen keresnek választ kérdéseikre*. A veszteségek közzétételét (továbbiakban: veszteségkommunikáció, veszteségközzététel), sokrétű megjelenését vizsgáltam az elmúlt esztendőben kérdőíves, önkitaltós módszerrel felvett kutatással, valamint non direktív és strukturált interjúk készítésével; e korábbi kutatás jól keretezi a mostani eredmények elemzését. Nem reprezentatív kutatásom értékelését követően az oldalak népszerűség állapítható meg, s így a lineáris csatornához képest az újmédia (web2.0) felületein lehetőség van társak közötti visszacsatolásra és válaszreakció(k)ra is. Azaz elmosódik a határ a személyes és a nyilvános kommunikáció, valamint a tömeg- és interperszonális kommunikáció között. (McQuail 2003) Az Y- és X-generáció tagja egyszerre művelik a befogadás és értelmezés kognitív folyamatát, készségi szintű náluk a technológiai- informatikai nyelv ismerete, „az új kommunikációs kultúra jeleiben és protokolljában való jártasság.” (Aczél 2015: 143) Éppen ezért úgy vélem, *a veszteséget átélt egyének a segítségnyújtás egyik elsődleges tájékoztató „online tere” a social media és a megfelelő tartalommal feltöltött weboldal*, ahol mindenképpen jelen kell lenni aktív tartalmak megosztásával, a felkereshető szakemberek (sorstárs laikus segítők és szakemberek egyaránt!) elérhetőségének feltüntetésével, hiszen az információt és segítséget keresők az itt fellelt információkat keresik. A szakirodalom egyik fontos megállapítása, hogy web2.0-ban az információ nemcsak kibocsátás, hanem együttes létrehozás eredménye is, így az újmédia nem szórja, hanem körözteti az információt. A klasszikus tartalmak mellett tehát egyre nagyobb teret hódít a felhasználók által létrehozott, ún. UGC-tartalom (user generated contents) is. A felhasználók professzionális technikai eszközökkel gyártják a tartalmakat és így mindenkinek lehetősége van narratívák alakítására, tehát megjelenik az azonnali, a percekben belüli válaszreakciók sokaságának esélye, azaz az elsődleges jelentések kölcsönös ráhatása, együttes hatás fogalomkettőse. Előadásomban e fogalomkört járom körbe.

ISBN 978-80-89691-62-3

9 788089 691623